

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Raport

privind starea învățământului superior din România

2013

București

Cuprins:

Capitolul 1: Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază	pag.3
Capitolul 2: Rezultate și acțiuni relevante în anul universitar 2012 - 2013	pag. 16
Capitolul 3: Priorități și direcții de acțiune în învățământul superior 2014	pag. 37
Lista de abrevieri	pag. 43

Raportul privind Starea învățământului superior din România 2013 a fost elaborat la nivelul ministerului, sub coordonarea Unității de Strategii și Politici Publice, după încheierea anului universitar 2012-2013. Avizat de secretarul de stat în funcție la momentul finalizării acestuia, Raportul utilizează contribuțiile Institutului de Științe ale Educației, departamentelor MENCS și ale altor instituții aflate în subordonarea/coordonarea ministerului.

Prezentul raport analizează situația înregistrată în sistemul de învățământ universitar în anul școlar 2011 - 2012 și tendințele înregistrate în perioada 2003/2004 – 2011/2012. Analiza de tip statistic utilizează indicatorii de bază incluși în SNIE - Sistemul Național de Indicatori pentru Educație. SNIE este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori (Sistemul Statistic European Eurostat, sistemul OECD, sistemul UNESCO, sistemul Banca Mondială) și indicatori țintă specifici obiectivelor europene comune în domeniul educației și formării profesionale EU 2020. Raportul de față completează raportul dedicat analizei sistemului de învățământ preuniversitar și are în vedere următoarele dimensiuni: resurse umane; participarea la educație; rezultatele academice și rezultatele pe piața muncii ale studenților.

La calcularea indicatorilor au fost utilizate datele primare oficiale referitoare la învățământul universitar oferite de Institutul Național de Statistică. În cazul indicatorilor care utilizează informații culese la începutul anului universitar (*indicatori de intrare*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2011/2012. Pentru indicatorii care utilizează informații culese la final de an universitar (*indicatori de ieșire*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2010/2011, datele pentru 2011/2012 nefiind disponibile până în prezent. Pentru analizele comparative și pentru indicatorii care reprezintă ținte Europa 2020, au fost utilizate cele mai noi date disponibile ale EUROSTAT.

CAPITOLUL 1

ANALIZA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN PERSPECTIVA INDICATORILOR DE BAZĂ

- **Resurse umane**
- **Participarea la educație**
- **Rezultate**
- **Ținte europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale**

Prezentul raport analizează datele statistice la nivel național privind sistemul de învățământ superior în anul universitar 2012 – 2013, precum și evoluția indicatorilor utilizați în perioada 2005/2006 – 2012/2013. Analiza statistică utilizează indicatorii de bază incluși în SNIE - Sistemul Național de Indicatori pentru Educație. SNIE este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori (Sistemul Statistic European gestionat de Eurostat, sistemul OECD, sistemul UNESCO, sistemul Banca Mondială) și include o parte a indicatorilor-țintă specifici obiectivelor europene și internaționale comune în domeniul educației și formării profesionale. Prezentul raport are în vedere următoarele dimensiuni: resurse umane; participarea la educație; rezultatele studenților și impactul asupra pieței muncii.

La calcularea indicatorilor au fost utilizate datele primare oficiale referitoare la învățământul universitar publicate bianual de Institutul Național de Statistică. În cazul indicatorilor care utilizează informații culese la începutul anului universitar (*indicatori de intrare*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2012/2013. Pentru indicatorii care utilizează informații culese la final de an universitar (*indicatori de ieșire*), analiza a fost realizată având ca reper anul universitar 2011/2012, datele pentru 2012/2013 nefiind disponibile la momentul realizării analizei. Pentru analizele comparative și pentru indicatorii care reprezintă ținte Europa 2020, au fost utilizate cele mai noi date disponibile furnizate de EUROSTAT.

I. Resurse umane

Evoluția efectivelor de personal din învățământul universitar

În perioada de referință, numărul persoanelor angajate în învățământul superior își continuă evoluția în directă relație cu numărul studenților înmatriculați în instituții de învățământ superior.

Numărul total al angajaților în universități a continuat să scadă pe parcursul anului universitar 2012 – 2013. Prin comparație cu anul anterior, se remarcă o încetinire a procesului de reducere a numărului de angajați la nivelul tuturor categoriilor de personal. Reducerea efectivelor de personal este mai accentuată în cazul personalului didactic (- 810 persoane) și a celui de întreținere și operațional (-701 persoane). Trebuie remarcat faptul că reducerea numărului de angajați se produce în ciuda deblocării angajărilor în universitățile de stat. Pentru al cincilea an universitar consecutiv efectivele de personal din învățământul superior se reduc simultan cu scăderea numărului de studenți. Cu toate acestea, ponderea personalului didactic academic a rămas relativ constantă, acesta reprezentând aproximativ 55% din totalul angajaților din învățământul universitar. În ceea ce privește evoluția numărului de angajați pe funcții didactice, remarcăm creșteri în cazul lectorilor și al conferențiarilor universitari, în timp ce asistenții și profesorii universitari se împuținează. Această evoluție reflectă o tendință a universităților de a întări funcțiile cu un nivel de salarizare mediu, pentru a încerca reducerea costurilor operaționale. Mai mult, faptul că nu se produce o tranziție între funcțiile de conferențiar și profesor indică faptul că există la nivelul sistemului o barieră semnificativă în ceea ce privește promovarea spre vârful ierarhiei universitare.

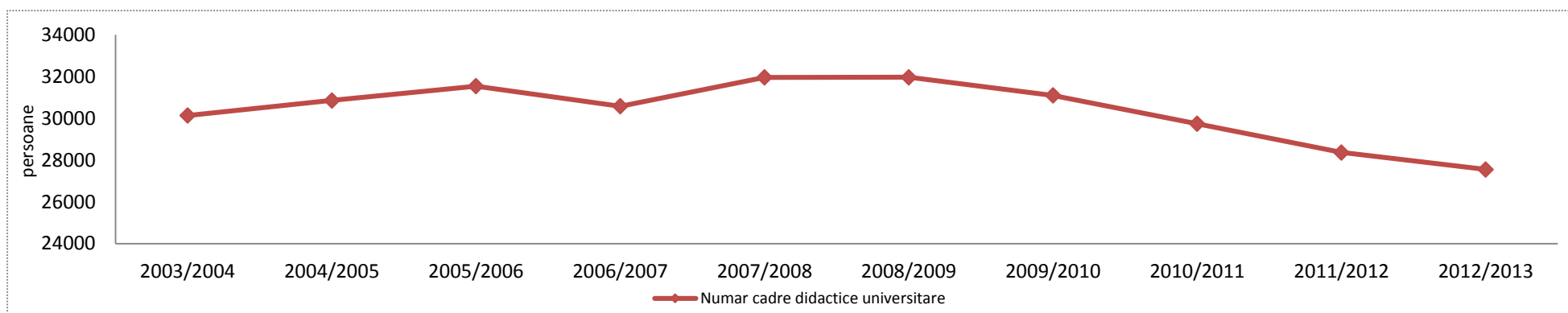
De asemenea, putem constata faptul că, cel puțin în ultimii cinci ani universitari afectați și de o drastică reducere a alocărilor bugetare, universitățile au optat în favoarea reducerii personalului de întreținere și operațional, aceasta fiind categoria de personal cu cea mai mare scădere a efectivelor în această perioadă.

Tabel 1 - Structura personalului din învățământul universitar

	Personal didactic	Personal didactic auxiliar	Personal administrativ	Personal întreținere și operațional	Total personal	% personal didactic
2012/2013	27555	9541	5432	7178	49706	55,43
2011/2012	28365	9643	5532	7879	51419	55,16
2010/2011	29746	9622	5560	9075	54003	55,08
2009/2010	31103	10004	6074	9706	56887	54,68

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2013

Grafic 1 Evoluția numărului de cadre didactice din învățământul universitar, 2003-2013

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2013.

I. Resurse umane

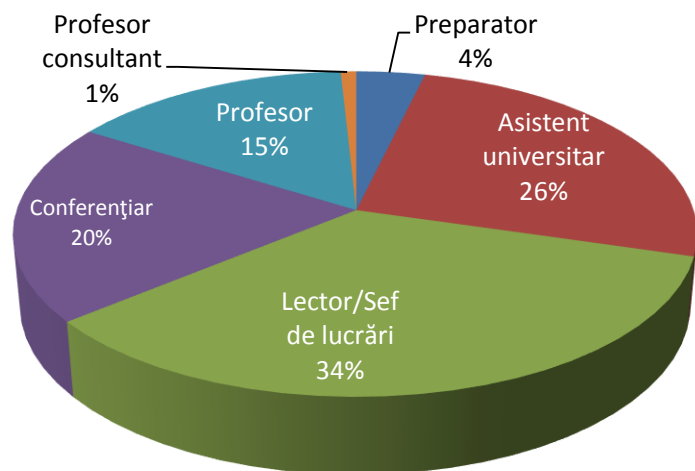
Distribuția pe funcții didactice a personalului din învățământul superior

Structura pe funcții didactice a personalului angajat în universități este una echilibrată. În anul universitar 2012 – 2013 se remarcă continuarea tendinței de creștere a numărului de lectori universitari ca urmare a deblocării angajărilor în universități.

Structura corpului profesoral academic pe funcții didactice este relevantă datorită faptului că indică evoluția resurselor umane angajate în sistemul universitar, în funcție de evoluția acestora în carieră. Datorită condițiilor specifice impuse de legislație pentru ocuparea diferitelor funcții didactice, aceste date pot fi interpretate drept o măsură a evoluției calității resurselor umane aflate în sistem precum și a capacității sistemului universitar de a atrage tineri interesați de activitatea în mediul universitar.

În anul universitar 2012 – 2013, remarcăm o creștere a numărului de persoane angajate pe funcții de lector/șef de lucrări (+ 294 persoane) și de conferențiar universitar, respectiv de o scădere a numărului de asistenți și de profesori universitari. Interesant de semnalat este și continuarea scăderii numărului de *profesori consultanți*, în condițiile în care, în perioada 2008-2011, această funcție didactică era într-o vizibilă creștere. Putem considera, pornind de la aceste date, că universitățile au folosit funcția de *profesor consultant* pentru a angaja personal în perioada în care legal angajările au fost blocate. De asemenea, putem considera că o proporție semnificativă dintre *profesorii consultanți* erau persoane tinere, la începutul carierei academice, care au îndeplinit criteriile legale pentru ocuparea funcției de lector în anul universitar 2011 – 2012. Pe de altă parte, o altă interpretare a acestor valori poate fi aceea că universitățile din România nu au reușit să mai atragă persoane cu activitatea de bază în alte domenii sau personal academic din alte universități.

Grafic 2 - Structura pe funcții didactice a corpului profesoral universitar (2012 - 2013)

Tabel 2 - Evoluția numărului cadrelor didactice pe funcții didactice (2008 - 2013)

	Preparator	% femei	Asistent universitar	% femei	Lector/Șef de lucrări	% femei
2012/2013	1025	57,9	7109	56,3	9517	51,8
2011/2012	1315		7588		9223	
2010/2011	1914		7496		8455	
2009/2010	2085		7760		8773	
2008/2009	2178		8218		8687	

	Conferențiar	% femei	Profesor	% femei	Profesor consultant	% femei
2012/2013	5475	45,3	4209	30,9	105	26,6
2011/2012	5319		4571		232	
2010/2011	5461		5312		1084	
2009/2010	5609		5767		1109	
2008/2009	5789		6128		973	

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2008-2013.

I. Resurse umane

Ponderea personalului didactic de sex feminin

Personalul didactic universitar este relativ echilibrat în ceea ce privește dimensiunea de gen. În proporții aproximativ egale, femeile și bărbații ocupă funcții didactice în învățământul universitar. Diferențe relativ semnificative pot fi identificate în funcție de domeniile de studii și de funcțiile didactice.

Definirea indicatorului

Indicatorul ponderea cadrelor didactice femei reflectă numărul cadrelor didactice femei exprimat ca raport procentual din numărul total de cadre didactice într-un anumit an universitar.

Indicatorul se utilizează pentru a evidenția echilibrul sau dezechilibrul în distribuția cadrelor didactice pe sexe, atât pentru întregul sistem cât și la diferite niveluri de învățământ.

În anul universitar 2012/2013, indicatorul care măsoară ponderea personalului didactic feminin se menține constant ca valoare față de anul universitar anterior. Echilibrarea diferențelor de gen în cadrul sistemului național de învățământ universitar este evidentă, însă, având în vedere structura demografică a populației, putem considera că femeile sunt încă subreprezentate statistic în învățământul universitar.

Trebuie însă avut în vedere faptul că, în continuare, această tendință pozitivă provine din ocuparea funcțiilor didactice de nivel inferior (asistent universitar și lector/șef de lucrări) de către femei. Întrucât în ultimii ani poziția de asistent a fost asociată de cele mai multe ori celei de doctorand, putem presupune că o parte a acestei creșteri se datorează și faptului că un număr mai mare de femei au ales să urmeze programe de studii doctorale. Trebuie avut însă în vedere faptul că, în anul universitar 2012/2013, ponderea femeilor înscrise la studii universitare de doctorat era de 49%, în condițiile în care la celelalte niveluri de studii ele sunt majoritare (54% la nivel de licență, respectiv 58% la master).

Tabel 3 - Ponderea personalului didactic feminin în învățământul universitar (2003 - 2013)

2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
41,4	42,5	42,9	42,8	43,9	43,3	45,9	46,8	48,7	48,5

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2013.

I. Resurse umane

Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic

În anul universitar 2012 – 2013 în România existau **17 studenți per cadru didactic universitar**. Valoarea este cea mai scăzută din ultimii 9 ani universitari și indică o evoluție pozitivă în ceea ce privește alocarea resurselor umane raportat la numărul de beneficiari ai învățământului universitar.

Definirea indicatorului

Indicatorul numărul de studenți ce revine unui cadru didactic reflectă raportul studenților per cadru didactic într-un anumit an universitar. Indicatorul se utilizează pentru a măsura nivelul resurselor umane alocate în raport cu numărul studenților.

În anul universitar 2012/2013 unui cadru didactic universitar îi reveneau în medie 17 studenți. Indicatorul înregistrează astfel, pentru al patrulea an consecutiv, o valoare în scădere, atingând totodată și cel mai redus nivel înregistrat în perioada de referință a acestui raport. Valoarea indicatorului este determinată atât de scăderea (în valori absolute) a numărului de cadre didactice, cât și de înmatriculări.

Din perspectiva asigurării calității în învățământul superior evoluția indicatorului ar putea fi considerată ca fiind una pozitivă. Astfel, alocarea resurselor umane din universități, în funcție de nevoile beneficiarilor direcți (studenții), poate fi considerată una constant adecvată. Evoluția valorii indicatorului poate fi interpretată în corelație cu fluctuațiile înregistrate de cele două componente ale sale. Observăm că, istoric, numărul înmatriculărilor în universități a fluctuat în ultimii 15 ani universitari foarte mult, cel puțin în valori absolute. Totodată, numărul cadrelor didactice angajate în sistem a cunoscut fluctuații, însă de o magnitudine semnificativ mai mică. Ca atare, nu există o relație directă sau o flexibilitate a universităților în ceea ce privește administrarea resurselor umane în corelație cu numărul de înmatriculări. În această interpretare, valoarea indicatorului poate semnala o problemă pe termen scurt a sistemului universitar, de subutilizare a resurselor umane angajate. Trebuie, de asemenea, avut în vedere faptul că acest raport este calculat doar pentru numărul de înmatriculări la ciclul de studii licență, fără luarea în considerare a studenților masteranzi și doctoranzi. Dacă analizăm indicatorii în mod integrat, putem considera că reducerea participării la învățământul universitar pentru nivelul de licență va avea ca efect, printre altele, și o subutilizare din ce în ce mai mare a personalului didactic existent în universități.

Tabel 4 - Numărul de studenți ce revin unui cadru didactic în învățământul universitar (2003 – 2012)

2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
23	26	28	28	25	23	19	17

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2005-2013.

II. Participarea la educație

Evoluția efectivelor de studenți

În anul universitar 2012 – 2013 în universitățile din România, erau înmatriculați **464.592 de studenți**, dintre care aproximativ 19.000 proveneau din străinătate. Reducerea numărului de înmatriculări este din ce în ce mai vizibilă în universitățile private, care au coborât pentru prima oară de la înființarea lor sub pragul de 100.000 de studenți înmatriculați.

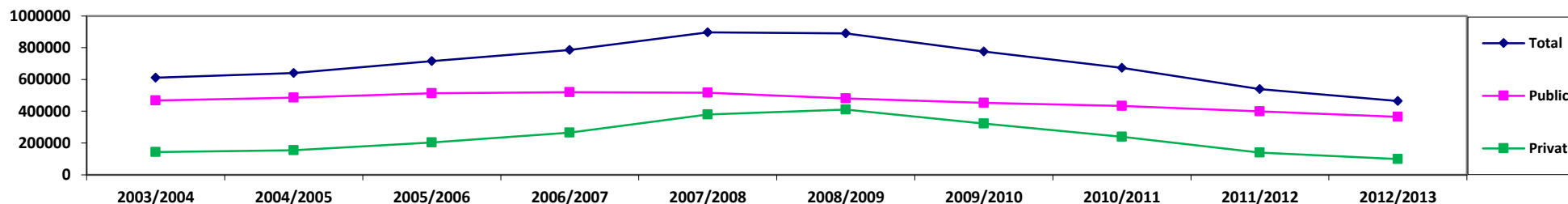
Definirea indicatorului

Indicatorul se referă la evoluția numărului de înmatriculări înregistrate în instituțiile de învățământ superior din România.

Numărul de înmatriculări înregistrate în universitățile din România continuă tendința de scădere înregistrată în ultimii cinci ani universitari. Pe fondul scăderii naturale, demografice, a populației de vârstă teoretică de școlarizare la acest nivel al sistemului educațional, precum și a lipsei de reacție instituțională a universităților, populația de studenți se află într-o scădere constantă. Numărul absolut de înmatriculări reflectă și faptul că, probabil, din ce în ce mai puține persoane aleg să urmeze mai mult de un program de studii (spre deosebire de anii anteriori).

Scăderea numărului de înmatriculări este efectul mai multor fenomene, care se manifestă recent la nivelul sistemului național de învățământ superior. Rata crescută de părăsire timpurie a sistemului educațional preuniversitar, rata mică de succes la bacalaureat, precum și fenomenul migrației potențialilor studenți, afectează dimensiunea coortei care teoretic ar putea să accedă la acest nivel educațional. Mai mult, aceste cifre arată faptul că universitățile din România nu au reușit încă să dezvolte o strategie instituțională care să le permită atragerea altor persoane care nu au beneficiat până acum de educație de nivel universitar (studenți non-tradiționali). În condițiile în care prognozele demografice sunt negative, pentru perioada următoare, devine evident faptul că universitățile vor fi nevoite să își regândească planurile de dezvoltare strategică.

Grafic 3 - Evoluția efectivelor de studenți înmatriculați în universitățile din România 2003 - 2013

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2013.

Tabel 5 - Numărul studenților înmatriculați în universități după forma de proprietate (2005 - 2013)

		2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Nr. studenți	Total	716464	785506	896258	891098	775319	673001	539852	464592
	Public	513678	520263	516650	480239	452982	433063	399464	364916
	Privat	202786	265243	379608	410859	322337	239938	140388	99676

Sursa: Date reproduse din Caietele statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2012/13

II. Participarea la educație

Durata medie de frecventare a învățământului universitar

Rata specifică de cuprindere pe vârste

Evoluția indicatorilor care măsoară participarea la educație descrie o reducere semnificativă a accesului la învățământ universitar, indiferent de grupa de vârstă. Dezavantaje semnificative se înregistrează în continuare în special în cazul bărbaților, în ceea ce privește participarea la acest nivel de educație.

Definirea indicatorilor

Indicatorul durata medie de frecventare a învățământului universitar exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează o persoană de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel de învățământ (19-23 ani), presupunând că aceasta va fi înmatriculată într-o universitate. Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de educație universitară din perspectiva numărului de ani de studii pe care îi parcurg persoanele de vârstă oficială corespunzătoare.

Indicatorul rata specifică de cuprindere pe vârste exprimă procentajul studenților de o anumită vârstă cuprinși în sistemul de educație, la nivelul învățământului universitar, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte.

Anul universitar 2012-2013 confirmă consolidarea unui fenomen observat în anii anteriori, asupra căruia rapoartele anuale privind starea sistemului de învățământ din România au avertizat constant. Reducerea accesului la învățământul universitar a fost constantă în ultimii 4 ani universitari și continuă și în anul 2012/2013. **Durata medie de frecventare** indică faptul că rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ universitar este constantă. Valoarea redusă a acestui indicator, de doar 1,2 ani în medie pentru grupa de vârste 19 – 23 de ani, arată faptul că o persoană din această grupă de vârste rămâne înmatriculată într-un program de studii pe o perioadă extrem de redusă de timp. Chiar dacă înmatriculările multiple afectează valoarea indicatorului, la nivel sistemic indică o problemă recurentă, structurală, a participării fluctuante la programe de studii a studenților.

Ratele specifice de cuprindere pe vârste indică, la rândul lor, scăderea constantă a numărului de persoane înmatriculate în învățământul superior. Datorită reducerii semnificative a numărului de înmatriculări în universități, persoanele din anumite grupe de vârstă sunt din ce în ce mai puțin prezente în învățământul universitar. Datele indică faptul că, la vârsta teoretică de intrare în sistem (18 și 19 ani), din ce în ce mai puține persoane aleg să urmeze un program de studii de nivel licență. Practic, observăm că față de anul 2006/2007, rata de cuprindere pentru persoanele cu vârsta de 18 ani este, în 2012/2013, redusă la jumătate. Cu alte cuvinte, jumătate dintre tinerii cu vârsta de 18 ani intră în sistemul de învățământ superior prin comparație cu colegii lor din urmă cu 6 ani. Singura vârstă în cazul căreia observăm o îmbunătățire ușoară a ratei de participare este cea de 21 de ani, probabil și din cauza faptului că, în urmă cu 2 ani universitari, participarea acestor persoane (atunci cu vârsta de 19 ani) înregistra o creștere ușoară, care pare să se mențină.

Foarte important de subliniat este și faptul că persoanele a căror vârstă o depășește pe cea teoretică de acces la învățământ superior, așa numiții studenți non-tradiționali, sunt din ce în ce mai puțin prezente, cel puțin la nivelul studiilor de licență.

Tabel 6 - Evoluția duratei medii de frecventare a învățământului universitar (ani universitari)

	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/2013
Total	1,4	1,5	1,6	1,5	1,3	1,4	1,2	1,2
Feminin	1,6	1,7	1,9	1,7	1,5	1,5	1,3	1,4
Masculin	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2012.

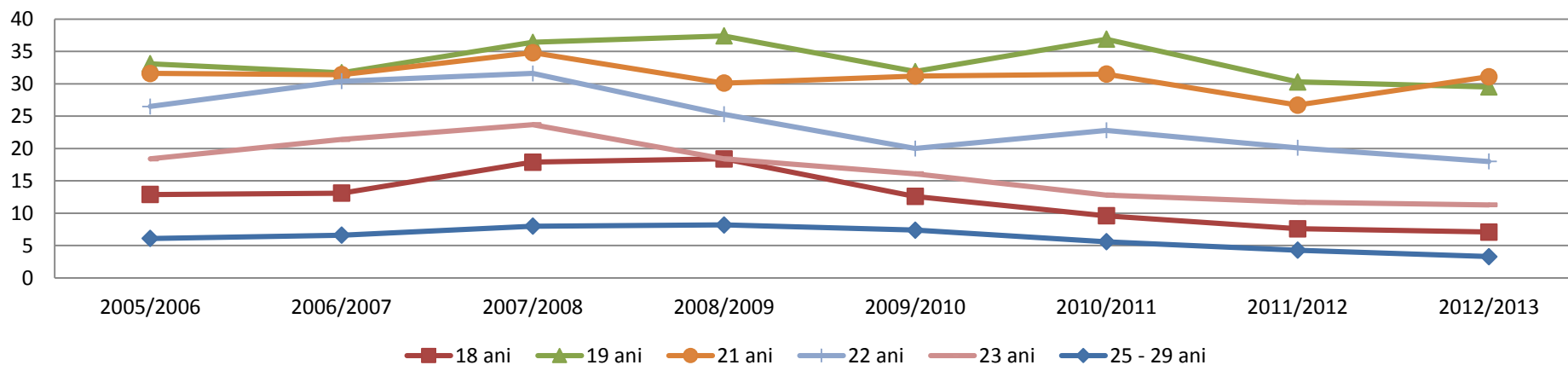
Rata specifică de cuprindere pe vârste(continuare)

Tabel 7 - Evoluția ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul universitar (2004 - 2013)

		2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012/2013	Modificare
18 ani	T	12,9	13,1	17,9	18,4	12,6	9,6	7,6	7,1	-0,5
	F	15,4	16,1	21,6	21,7	15,2	11,6	9,0	8,6	-0,4
	M	10,5	10,1	14,4	15,1	10,2	7,8	6,1	5,7	-0,4
19 ani	T	33,1	31,7	36,4	37,4	31,9	36,9	30,3	29,5	-0,8
	F	40,4	37,2	44,8	43,8	37,4	43,1	36,6	34,7	-1,9
	M	26,1	26,3	28,3	31,3	26,6	31,0	24,4	24,6	0,2
20 ani	T	31,4	34,1	33,6	36,3	34,7	31,8	30,3	31,5	1,2
	F	36,6	39,9	39,9	43,2	40,1	37,2	34,9	36,6	1,7
	M	26,5	28,6	27,6	29,6	29,4	26,6	25,8	26,6	0,8
21 ani	T	31,6	31,4	34,8	30,1	31,2	31,5	26,7	31,1	4,4
	F	36,7	36,8	40,9	34,1	35,8	36,3	30,1	35,6	5,5
	M	26,7	26,4	28,9	26,2	26,8	26,9	23,5	26,8	3,3
22 ani	T	26,5	30,4	31,6	25,3	20,0	22,8	20,1	18,0	-2,1
	F	30,0	35,2	37,2	27,3	21,2	24,5	20,2	18,3	-1,9
	M	23,2	25,9	26,2	23,4	18,9	21,2	20,0	17,6	-2,4
23 ani	T	18,4	21,4	23,7	18,4	16,1	12,8	11,7	11,3	-0,4
	F	19,2	22,7	25,5	19,3	17,0	13,2	11,4	11,0	-0,4
	M	17,6	20,1	22,0	17,5	15,2	12,3	12,0	11,7	-0,3
24 ani	T	12,7	13,8	17,7	15,3	11,9	10,8	8,0	7,2	-0,8
	F	13,1	14,8	18,5	15,9	12,6	11,1	8,1	7,0	-1,1
	M	12,3	12,8	17,0	14,7	11,1	10,5	8,0	7,4	-0,6
25-29 ani	T	6,1	6,6	8,0	8,2	7,4	5,6	4,3	3,3	-1
	F	6,5	7,1	8,4	8,8	8,0	5,7	4,3	3,1	-1,2
	M	5,7	6,1	7,6	7,6	6,9	5,4	4,4	3,4	-1
30-34 ani	T	1,5	1,8	2,3	2,5	2,2	1,6	1,1	0,9	-0,2
	F	1,7	2,0	2,5	2,9	2,6	1,9	1,1	0,9	-0,2
	M	1,3	1,5	2,1	2,0	1,8	1,3	1,1	0,9	-0,2

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2004-2013.

Grafic 4 - Variația ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul superior (2004 - 2013)

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2004-2013.

II. Participarea la educație

Rata brută de cuprindere

Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

În anul universitar 2012/2013, aproximativ **o treime dintre persoanele cu vârsta teoretică de acces la învățământ superior** erau înmatriculate într-o universitate. Există **decalaje semnificative** între participarea femeilor și a bărbaților, precum și între persoanele cu domiciliul stabil în mediul urban și cele cu domiciliul în mediul rural.

Definirea indicatorului

Rata brută de cuprindere reprezintă numărul total al studenților cuprinși în învățământul superior, indiferent de vârstă, ca raport procentual din totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educația de nivel terțiar într-un anumit an universitar. Acesta reflectă capacitatea sistemului de educație de a permite accesul populației din grupa respectivă de vârstă. Începând din anul universitar 2007/2008, indicatorul a putut fi calculat și pe medii de rezidență ale studenților, metodologia de culegere a datelor luând în considerație și acest criteriu.

Repere europene

Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie reprezintă un indicator important din perspectiva obiectivelor Agendei Europa 2020. România înregistrează la începutul anilor 2000 o pondere relativ ridicată a numărului de studenți înmatriculați în aceste domenii. Indicatorul înregistrează însă o scădere rapidă pe parcursul ultimilor ani de la 27% la 22% în prezent, valoare sub media europeană, dar apropiată de cea a statelor din vecinătatea României.

Sursa: Eurostat

Rata brută de cuprindere este un alt indicator care măsoară accesul la învățământ superior. Evoluția acestuia este importantă pentru că arată, la nivel național, tendințele în ceea ce privește accesul la acest nivel de educație pentru persoanele cu vârstă teoretică de înmatriculare (grupa de vârste 19 - 23 de ani). Datorită reducerii semnificative din ultimii 3 ani universitari a numărului de persoane, în valoare absolută, care sunt admise la programe de studii universitare, valoarea indicatorului s-a depreciat constant pe parcursul ultimilor ani. Astfel, în anul universitar 2012/2013, doar 31% dintre tinerii cu vârste între 19 și 23 de ani mai sunt cuprinși în sistemul de învățământ superior. Valoarea acestui indicator este cu atât mai importantă, cu cât, potrivit țintei Agendei 2020, România s-a angajat ca în anul 2020 aproximativ 27% din populația cu vârsta de 30 – 34 de ani să dețină o calificare de nivel minim licență, conform Planului Național de Reformă.

Rata brută de cuprindere în învățământul universitar indică și o creștere a decalajelor dintre persoanele care domiciliază în mediul urban și cele care domiciliază în mediul rural. Astfel, dacă aproape jumătate dintre locuitorii din mediul urban (43,4%) cu vârste între 19 și 23 de ani sunt cuprinși în sistemul de învățământ universitar, doar 16% dintre tinerii care domiciliază în mediul rural beneficiază de acces la acest nivel de învățământ.

Diferența dintre bărbați și femei în ceea ce privește indicatorul, chiar dacă s-a redus pe parcursul ultimilor ani universitari, rămâne semnificativă. Există o diferență de aproape 6% între bărbați și femei în ceea ce privește cuprinderea în învățământul superior.

Evoluția recentă a acestui indicator, corelată cu tendința înregistrată de ratele specifice de cuprindere pe vârste, reprezintă un argument în favoarea dezvoltării, pe termen scurt și mediu, a unor noi politici în domeniul învățământului superior din România. Pe lângă aspectele legate de calitatea învățământului, dezbătute în rapoartele anterioare, este necesară în acest moment abordarea unor problematici specifice legate de acces, susținerea persoanelor din mediul rural și a bărbaților pentru înmatricularea în învățământul superior, precum și evaluarea și creșterea relevanței programelor de studii, în special în vederea atragerii studenților non-tradiționali.

II. Participarea la educație

Rata brută de cuprindere

Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

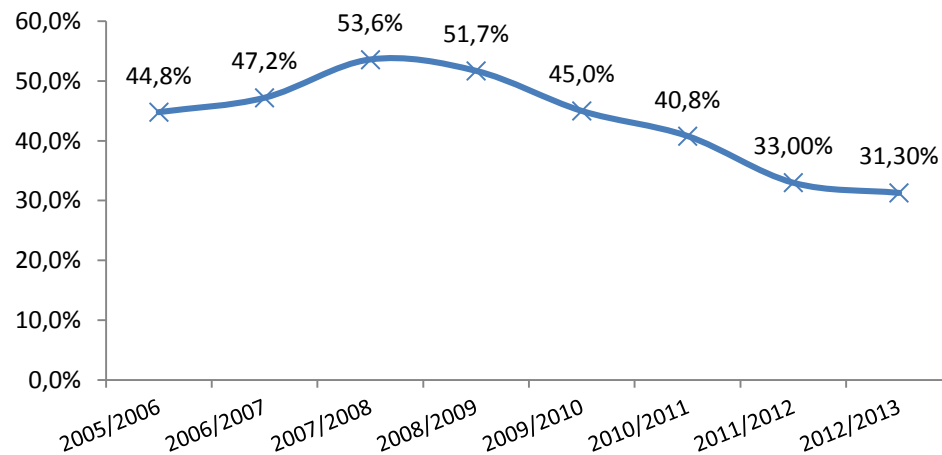
Tabel 8 - Rata brută de cuprindere în învățământul universitar 2012 - 2013

	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/2013
Total	44,8	47,2	53,6	51,7	45,0	40,8	33,0	31,3
Urban	-	-	68,0	62,8	56,0	53,9	43,8	43,4
Rural	-	-	30,9	33,9	27,2	20,8	18,7	16,5
Feminin	50,8	54,1	61,7	58,4	50,7	45,7	36,0	34,0
Masculin	39,0	40,6	45,9	45,3	39,5	36,2	30,1	28,6

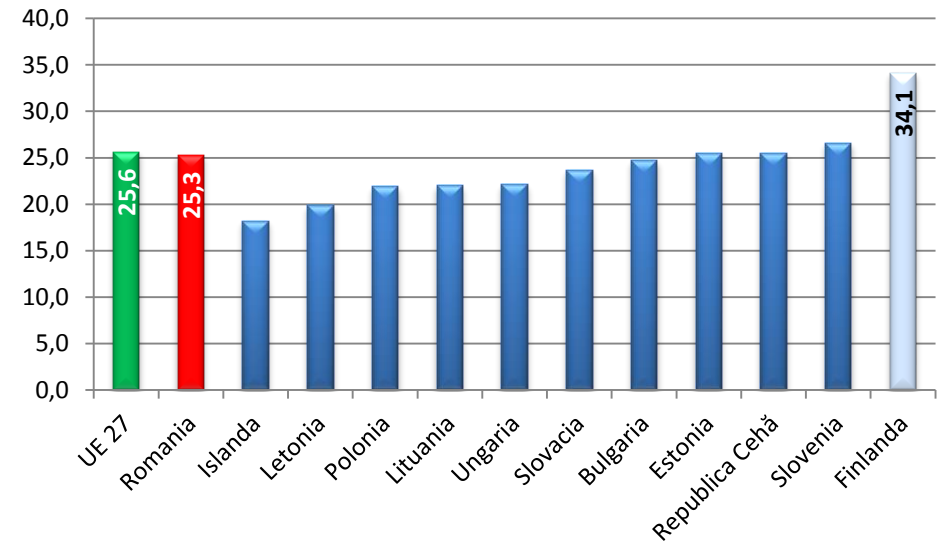
Obs. Indicatorul a fost calculat prin raportarea numărului de studenți din țară (fără studenții străini) la populația din grupa de vârste 19 – 23 de ani.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2003-2012.

Grafic 5 – Evoluția ratei brute de cuprindere în învățământul universitar 2005 - 2013

Grafic 6 - Ponderea studenților înscriși la matematică, științe, tehnologie și construcții (2011)

Sursa: Eurostat, 2013.

Tabel 9 - Ponderea studenților înscriși la matematică, științe, tehnologie și construcții în România (2011)

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
25,7	23,6	23,5	22,0	21,9	22,7	25,3

Sursa: Eurostat, 2013.

III. Rezultate

Rata de absolvire a învățământului universitar

Ponderea absolvenților (ISCED 5 și 6) la matematică, științe și tehnologii

Rata de absolvire a învățământului universitar se menține relativ ridicată, în jurul valorii de 50%. Tendința înregistrată în perioada 2003 – 2012 este una ascendentă, ceea ce indică o creștere a eficienței sistemului de educație universitară. Există un decalaj semnificativ între femei și bărbați, ceea ce poate genera un dezechilibru în ceea ce privește egalitatea de șanse pe piața forței de muncă în viitor.

Definirea indicatorului

Procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație este un indicator care reflectă calitatea și eficiența internă a sistemului de educație, dar și rezultatele acestuia.

În calculul ratei de absolvire a învățământului superior, vârsta teoretică de referință a fost de 23 de ani.

Repere europene

Ponderele absolvenților la matematică, științe și tehnologii se calculează din totalul absolvenților de învățământ superior dintr-un anumit an universitar. Această pondere face parte din sistemul de indicatorii europeni care au fost urmăriți în vederea îndeplinirii obiectivelor Agendei Europa 2020.

Sursa: Eurostat

Rata de absolvire a studiilor universitare de licență înregistrează o evoluție puternic negativă în ultimii 4 ani universitari. Aceasta se datorează în special faptului că din ce în ce mai puțini tineri aleg să își continue studiile după finalizarea cu diplomă de bacalaureat, a ciclului liceal. Cu alte cuvinte, valoarea înregistrată în acest an de 35,4% a indicatorului indică faptul că, prin raportare la populația totală în vârstă de 23 de ani, doar o treime a reușit să obțină o calificare de nivel licență. Nu e deloc surprinzător acest rezultat, în condițiile în care ratele specifice de cuprindere pe vârste, prezentate în anii anteriori indicau deja o participare extrem de redusă la învățământul superior a populației cu vârstă teoretică de acces la acest nivel educațional. Scăderea, chiar dacă aparent una extrem de puternică, este, așadar, perfect explicabilă și dovedește încă o dată ponderea redusă în populația totală a persoanelor care urmează și finalizează programele de studii universitare de nivel licență. Remarcăm faptul că, din perspectiva acestui indicator, sistemul de învățământ superior din România, se află la nivelul anului universitar 2005/2006.

Există un decalaj semnificativ între femei și bărbați în ceea ce privește rata de absolvire. Este interesant de subliniat faptul că, în cazul bărbaților, rata de absolvire cu diplomă de licență este de doar 28,9% în anul universitar 2011/2012. Doar un bărbat din 4 cu vârsta de 23 de ani a reușit să obțină o diplomă de licență, în timpul teoretic alocat parcurgerii unui ciclu educațional complet. Implicațiile pe piața muncii precum și la nivel individual, în parcursul vieții active, ale acestor valori sunt variate și vor fi resimțite cu siguranță la nivel economic în timp. În ceea ce privește ponderea absolvenților din domeniile matematică, științe și tehnologii, remarcăm o evoluție fluctuantă a indicatorului, cu o tendință recentă pozitivă. Cu toate acestea, dacă în anul 2005, potrivit datelor Eurostat, România înregistra o valoare peste media europeană, în prezent, ponderea acestor absolvenți se află cu 2 procente sub valoarea mediei UE 27.

III. Rezultate

Rata de absolvire a învățământului superior

Ponderea absolvenților (ISCED 5 și 6) la matematică, științe și tehnologii

Tabel 10 - Rata de absolvire a învățământului superior

	cu și fără examen de finalizare a studiilor de nivel licență							cu diplomă de licență						
	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/2 012	2005/ 2006	2006/ 2007	2007 2008/	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/2 012
Total	37,7	40,9	68,5	65,4	52,3	50,9	37,9	31,6	37,4	65,1	60,8	50,1	48,7	35,4
Feminin	45,2	49,9	81,1	79,8	66,2	62,4	44,6	38,4	46,4	86,9	74,8	63,6	60,3	42,2
Masculin	30,5	32,4	47,0	51,6	38,8	39,8	31,4	25,2	28,8	44,3	47,5	37,1	37,6	28,9

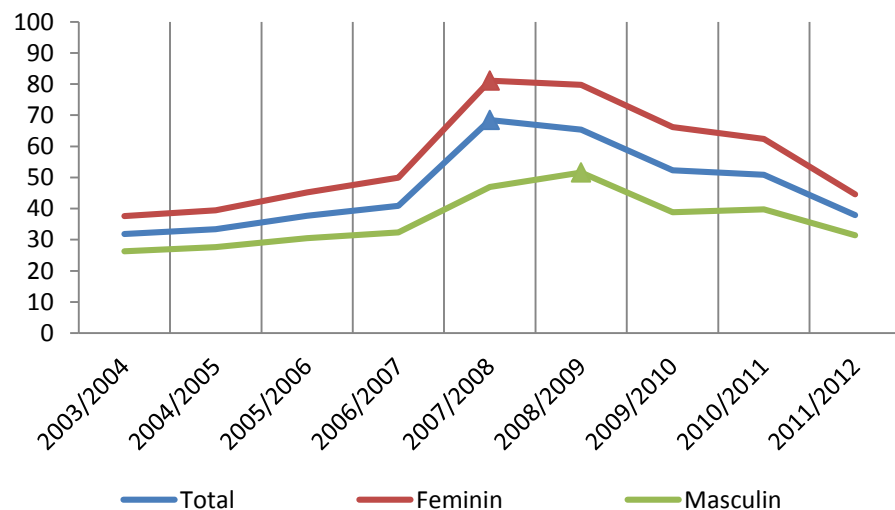
Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2003-2012.

Tabel 11 - Ponderea absolvenților în matematică, științe și tehnologie (ISCED 5-6)

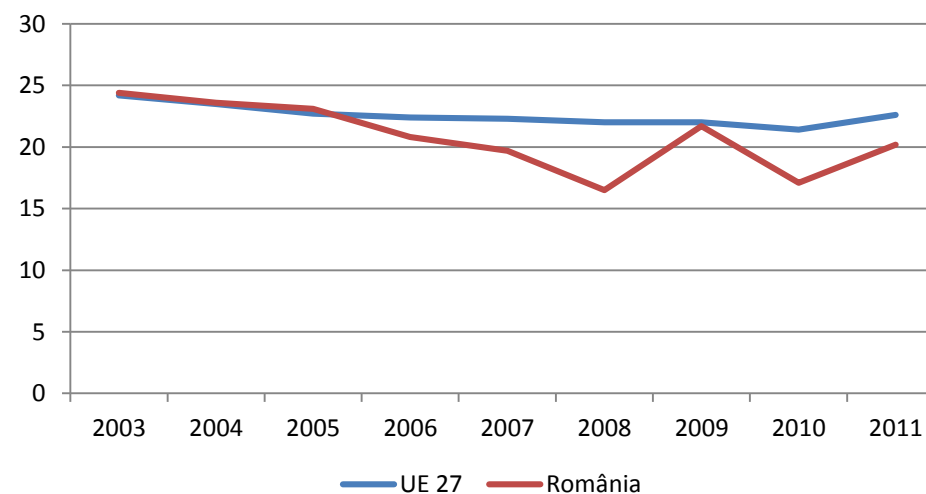
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	<i>Total</i>	22,7	22,4	22,3	22,0	22,0	21,4	22,6
	<i>Feminin¹</i>	12,0	12,0	12,1	12,1	11,9	11,6	12,4
	<i>Masculin</i>	37,9	37,4	37,0	36,5	36,7	36,1	37,4
România	<i>Total</i>	23,1	20,8	19,7	16,5	21,7	17,1	20,2
	<i>Feminin</i>	16,0	13,5	13,2	11,2	13,1	10,8	13,9
	<i>Masculin</i>	32,6	31,6	29,5	25,9	34,4	28,0	30,2

Sursa: Eurostat, 2013.

Grafic 7- Evoluția ratei de absolvire a învățământului universitar (2003 - 2013)

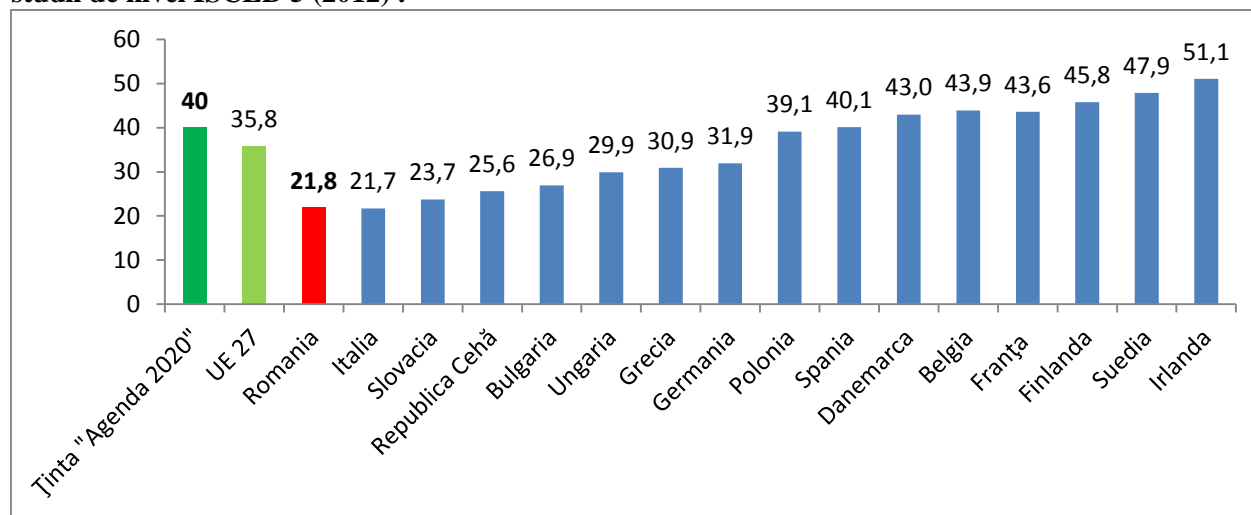
Grafic 8 – Evoluția ponderii absolvenților din domeniile matematică, științe și tehnologii (2003 – 2012)

¹ Ponderea absolventelor și a absolvenților este calculată față de numărul total de absolvenți respectiv absolvente în anul de referință. Astfel, procentele cumulate nu totalizează 100% întrucât nu reprezintă ponderea în rândul absolvenților din aceste domenii de studii ale femeilor și bărbaților.

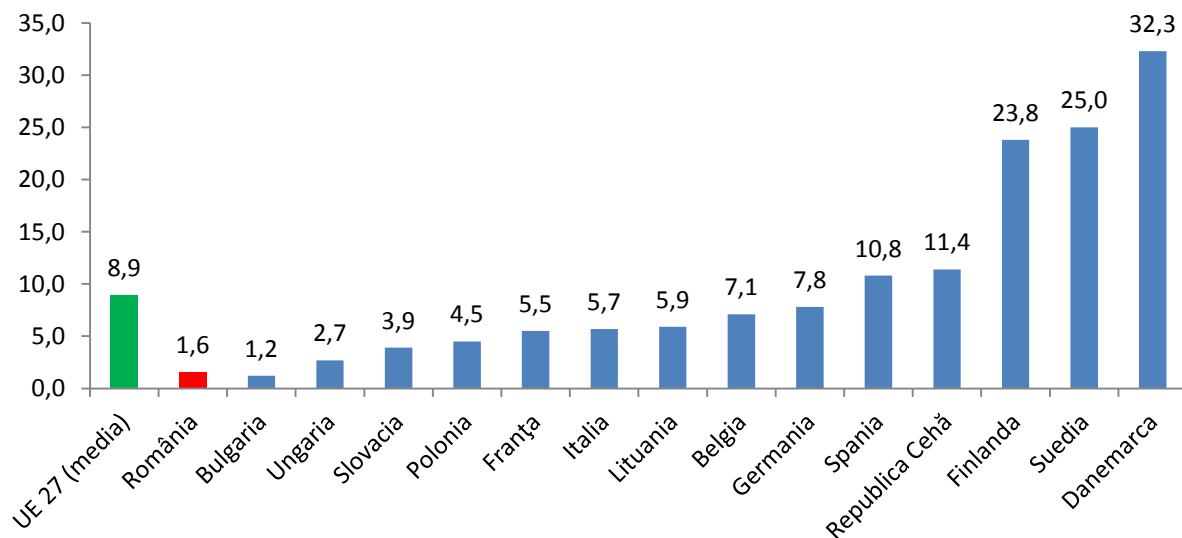
Ținte europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale

Grafic 10 - Ponderea (%) în grupa de vârste 30 - 34 de ani a persoanelor care dețin o diplomă de studii de nivel ISCED 5 (2012) .

Sursa: EUROSTAT, 2013

Grafic 9 - Participarea la formarea continuă a angajaților (2011).

Participarea la educația universitară

„Ponderea în cadrul grupei de vârste 30 – 34 de ani a persoanelor care dețin o diplomă de studii de nivel minim ISCED 5” este indicatorul principal folosit în cadrul Agendei 2020 pentru a măsura performanța sistemelor naționale de educație de nivel universitar. **Valoarea medie la nivelul UE** asumată de statele membre, pentru acest indicator este de 40% până în anul 2020. În prezent, România se situează pe penultimul loc în ceea ce privește valoarea acestui indicator. 21,8% dintre persoanele din grupa de vârste 30-34 de ani dețineau (2012) o diplomă de studii de nivel ISCED 5 (ISCED 6 cf. clasificării ISCED 2011). Valoarea se află în graficul de evoluție al indicatorului asumat de România prin Planul Național de Reforme 2010 – 2013, însă este semnificativ mai mică față de valorile înregistrate în unele state vecine. Trebuie subliniat faptul că datele prezentate anterior în prezentul raport justifică o prognoză negativă în ceea ce privește posibilitatea **României** de a atinge nivelul asumat al acestuia (**de 26,7%**), în special datorită scăderii participării la învățământ universitar atât a studenților non-tradiționali, cât și a persoanelor cu vârsta teoretică de participare la acest nivel de educație.

Participarea la formarea continuă

Datele disponibile la momentul redactării raportului sunt la nivelul anului de referință 2011, identice cu cele prezentate deja în raportul anterior, aferent anului 2012.

CAPITOLUL 2

REZULTATE ȘI ACȚIUNI RELEVANTE ÎN ANUL UNIVERSITAR 2012 – 2013

1. **Asigurarea cadrului normativ necesar predictibilității funcționării sistemului național de învățământ superior**
2. **Modificarea și completarea Legii Educației Naționale nr. 1/2011**
3. **Acces egal la educația universitară**
4. **Asigurarea calității învățământului superior**
5. **Finanțarea universităților pe bază de performanță**
6. **Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele pieței muncii**
7. **Recunoașterea calificărilor și diplomelor**
8. **Dimensiunea europeană și internațională a învățământului superior**
9. **Activitatea de control și audit**
10. **Gestiunea absorbției fondurilor structurale**

1. **Asigurarea cadrului normativ necesar predictibilității funcționării sistemului național de învățământ superior**

1a) Pe parcursul anului universitar 2012-2013, Ministerul Educației Naționale a continuat procesul de elaborare a reglementărilor care asigură stabilitatea și predictibilitatea organizării și funcționării sistemului de învățământ superior.

Reorganizarea și restructurarea Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU)

Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare a fost reorganizat, stabilindu-se structura și regulamentul de organizare și funcționare. În scopul asigurării calității evaluării printr-o încărcare uniformă și rezonabilă, în conformitate cu regulamentul de organizare și funcționare, s-a modificat componența și s-au completat comisiile de specialitate cu noi experți din domeniile științifice ardate. În vederea soluționării contestațiilor formulate împotriva deciziilor CNATDCU, s-au constituit comisii de analiză a contestațiilor pe domenii științifice sau grupe de domenii.

Atribuirea titlurilor de doctor

Titlul de doctor se atribuie prin ordin al ministrului educației naționale, după validarea tezei de doctorat de către CNATDCU. În anul 2013 au fost atribuite 5.303 titluri de doctor.

Reglementarea activității de conducere de doctorat

În baza Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, s-a reglementat desfășurarea activității de conducere de doctorat în cadrul instituțiilor organizatoare (IOSUD/IOD), respectiv a fost reglementată mobilitatea conducătorilor de doctorat.

Realizarea corespondenței între domeniile de studii universitare de doctorat

În anul universitar 2012-2013, a fost aprobată, prin ordin al ministrului, corespondența dintre domeniile de studii universitare de doctorat/masterat, domeniile de studii universitare de doctorat și domeniile de doctorat.

Actualizarea standardelor minimale pentru susținerea tezei de abilitare

Regulamentul de funcționare a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) a fost modificat, astfel încât să se respecte prevederile legale în vigoare referitoare la faptul că tezele de abilitare pot fi susținute de persoanele care dețin titlul de doctor în știință și care îndeplinesc standardele minimale de acordare a titlului de profesor universitar, standarde elaborate de CNATDCU și aprobate prin ordin al ministrului.

1b) Anual, Ministerul Educației Naționale elaborează reglementări care vizează organizarea și funcționarea sistemului de învățământ superior:

Aprobarea cadrului general de organizare și desfășurare a admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat

Ministerul Educației Naționale elaborează, anual, o metodologie-cadru privind organizarea admiterii în instituțiile de învățământ superior de stat și particulare din România. Fiecare instituție de învățământ superior aplică propriul regulament de organizare a admiterii în programele de studii oferite, elaborat conform metodologiei-cadru.

Aprobarea Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de licență/diplomă și disertație

Examenele de licență/diplomă și disertație se organizează și se desfășoară numai de către instituțiile de învățământ superior acreditate, pe baza unui regulament propriu, aprobat de senatul universitar, și care respectă metodologia-cadru, aprobată prin ordin al ministrului educației naționale.

Aprobarea cifrei de școlarizare

În instituțiile de învățământ superior de stat, învățământul este gratuit, pentru cifra de școlarizare aprobată anual de Guvern, și cu taxă. Cifra de școlarizare aprobată prin hotărâre a Guvernului este alocată instituțiilor de învățământ superior de stat prin Ordin al Ministrului Educației Naționale. Cifra de școlarizare pentru programele de studii universitare de licență organizate în regim cu taxă se aprobă de către senatul universitar sau consiliul de administrație, după caz, la propunerea rectorului și cu respectarea legislației în vigoare.

Aprobarea scoaterii la concurs a posturilor didactice și de cercetare vacante din instituțiile de învățământ superior

Prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2009 au condus, în perioada 2009-2012, la un deficit nepermis de mare de personal didactic/de cercetare în instituțiile de învățământ superior de stat, situație care a generat grave disfuncționalități, urmare a supraîncărcării personalului didactic/de cercetare titular, prin încadrarea la plată cu ora, cu un număr mare de ore peste norma didactică/de cercetare de bază.

Ocuparea posturilor vacante din instituțiile de învățământ superior de stat în anul 2013 a fost aprobată prin Memorandum, în temeiul prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2013 pentru stabilirea unor măsuri privind asigurarea funcționalității administrației publice locale, a numărului de posturi și reducerea cheltuielilor la instituțiile și autoritățile publice din subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea Guvernului ori a ministerelor.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 457/2011, cu modificările și completările ulterioare, privind aprobarea Metodologiei-cadru de concurs pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare vacante din învățământul superior, Ministerul Educației Naționale a publicat în anul universitar 2012/2013 un număr de 3.422 de posturi didactice și de cercetare vacante din care: 543 posturi de asistent universitar, 1.351 posturi de lector universitar/șef de lucrări, 1.048 posturi de conferențiar universitar, 390 posturi de profesor universitar, 90 posturi cercetători. Față de anul universitar 2011/2012, an în care s-au publicat 2.578 de posturi didactice și de cercetare, în anul universitar 2012/2013 se înregistrează o creștere de 844 posturi.

În vederea **promovării calității resursei umane din instituțiile de învățământ superior**, au fost stabilite, prin ordin al ministrului, la propunerea CNATDCU, standarde minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior și a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare.

- Prin proiectul finanțat din FSE *Calitate, inovare, comunicare în sistemul de formare continuă a didacticienilor din învățământul superior* s-a urmărit îmbunătățirea formării continue a cadrelor didactice care predau didactica specialității/ coordonează practica pedagogică în instituții de învățământ superior. Astfel, s-a realizat Portalul InfoDidactic, s-au operaționalizat Centrul de resurse, studii, formare și cercetare în domeniul Didacticii și cabinete de didactica specialității, s-au evaluat și certificat participanții la programul național de formare, s-au publicat Ghiduri de bune practici pentru 25 de specialități și s-au postat 100 de publicații în Biblioteca virtuală.

2. Modificarea și completarea Legii Educației Naționale nr. 1/2011

Având în vedere disfuncționalitățile determinate de imposibilitatea punerii în aplicare a unora dintre prevederile Legii Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, la propunerea Ministerului Educației Naționale, Guvernul a adoptat Ordonanța de urgență nr.

92/2012 privind luarea unor măsuri în domeniul învățământului și cercetării, precum și în ceea ce privește plata sumelor prevăzute în hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2013.

Reglementările referitoare la învățământul superior, introduse de Ordonanța de urgență nr. 92/2012, vizează următoarele aspecte:

Asigurarea funcționării normale a școlilor doctorale

Pentru a asigura funcționarea normală a școlilor doctorale au fost modificate prevederile Legii Educației Naționale nr. 1/2011 referitoare la stabilirea unui număr maxim 8 de studenți-doctoranzi, aflați în diverse stadii ale studiilor de doctorat, pe care un conducător de doctorat îi poate îndruma simultan, în sensul că senatul universitar stabilește numărul studenților-doctoranzi care pot fi îndrumați simultan de către un conducător de doctorat.

Statutul personalului didactic și de cercetare din învățământul superior

Au fost abrogate prevederile referitoare la ocuparea funcției didactice de profesor universitar, astfel încât ocuparea acestei funcții să nu mai fie condiționată de obținerea atestatului de abilitare; abilitarea a fost redefinită și reprezintă „certificarea calității unei persoane de a conduce lucrări de doctorat”. Cadrele didactice doctori în științe, indiferent de gradul didactic, care și-au susținut abilitarea pot fi acceptate, prin decizia senatului universitar ca membri ai școlii doctorale.

Astfel, a fost necesară modificarea Metodologiei-cadru de concurs pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare vacante din învățământul superior, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 457/2011.

3. Acces egal la educația universitară

Programele sociale derulate au facilitat accesul și participarea la educația în învățământul superior prin: alocațiile pentru bursele studenților - 232.863.973 lei; alocațiile pentru cazare și masă în spațiile administrate de către universitățile de stat și în spații private - 131.135.369 lei; alocații pentru transportul studenților – 26.580.000 lei.

Continuarea oportunităților de acces în învățământul universitar pentru tinerii aparținând minorității rome

În temeiul Hotărârii Guvernului nr. 430/2001 privind aprobarea Strategiei Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor, cu modificările și completările ulterioare, Ministerul Educației Naționale alocă, anual, instituțiilor de învățământ superior de stat, un număr distinct de locuri pentru candidații de etnie romă. În anul universitar 2012/2013 au fost ocupate 564 de locuri.

Dezvoltarea unui program susținere a persoanelor cu dizabilități în învățământul superior

Proiectul finanțat prin FSE *Educație universitară pentru persoane cu dizabilități* a urmărit dezvoltarea de instrumente informatice (software) pentru îmbunătățirea proceselor și activităților educaționale: sistem de conversie a materialului didactic destinat persoanelor cu dizabilități în formate adecvate instruirii acestora; o soluție e-Learning dezvoltată, implementată și adaptată pentru persoane cu dizabilități; sistem de evaluare a studenților din grupul țintă, a cadrelor didactice/mentorilor și a conținuturilor sistemelor.

În cadrul proiectului au fost formate 443 de persoane pentru mentoratul educațional al studenților cu dizabilități și 388 studenți cu dizabilități au fost asistați, în mod continuu timp de 2 ani, pentru a utiliza facilitățile TIC dezvoltate, fiind sprijiniți și financiar cu burse lunare.

Proiectul cu finanțare europeană EUROSTUDENT își propune să contribuie la stabilirea de structuri naționale, de monitorizare a dimensiunii sociale a învățământului superior în 26 de state din Europa (<http://eurostudent.uefiscdi.ro/>). Cercetarea urmărește colectarea și analizarea de date privind condițiile de viață și de studiu ale studenților din Europa, cu scopul de a obține indicatori comparabili pe plan european. Principalele subiecte analizate sunt situația și contextul actual al studiilor, condițiile de viață, mobilitatea internațională și situația familială a studentului. Studiul s-a realizat, la nivel național, prin aplicarea unui chestionar on-line, implementat la nivelul studenților din ciclurile de licență și master, în două etape de implementare.

4. Asigurarea calității învățământului superior

Elaborarea și aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare a presupus:

- aprobarea structurii instituțiilor de învățământ superior, de stat și particulare acreditate, a domeniilor de studii universitare de licență și a specializărilor/programelor de studii acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu (inclusiv în cadrul instituțiilor de învățământ superior particular autorizate să funcționeze provizoriu), a locațiilor geografice de desfășurare, a numărului de credite de studii transferabile pentru fiecare program de studii universitare, a formei de învățământ și limbii de predare, precum și a numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați;
- precizarea specializărilor care intră în lichidare - pentru care nu se mai organizează admitere;
- precizarea instituțiilor de învățământ superior care vor fi monitorizate special.

Instituțiile de învățământ superior particulare acreditate, ce au în structură programe de studii universitare de licență, care în urma evaluării externe a calității efectuate de ARACIS, nu mai îndeplinesc standardele de calitate sau au depășit termenul de evaluare periodică, vor intra în procedură de monitorizare.

Elaborarea și aprobarea Metodologiei privind acreditarea domeniilor de studii universitare de master pe baza programelor de studii de master acreditate

Instituțiile de învățământ superior acreditate pot organiza studii universitare de master în domeniile prevăzute de hotărârile anuale ale Guvernului, pentru aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare, a structurii instituțiilor de învățământ superior, a domeniilor și programelor de studii universitare acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu, a locațiilor geografice de desfășurare, a numărului de credite de studii transferabile pentru fiecare program de studii universitare, formă de învățământ și limbă de predare.

Instituțiile de învățământ superior acreditate care școlarizează studenți la programe de studii universitare de master acreditate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și aprobate prin ordin al ministrului educației naționale se consideră instituții de învățământ superior acreditate pentru domeniile de studii de master în care acestea se încadrează.

Acreditarea domeniilor de studii universitare de master, a programelor de studii și a numărului maxim de studenți ce pot fi școlarizați

Au fost aprobate domeniile și programele de studii universitare de master, locațiile geografice de desfășurare, numărul de credite de studii transferabile pentru fiecare program de studii universitare, formă de învățământ sau limbă de predare, precum și numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat și particulare acreditate.

Asigurarea internă a calității

A fost organizată cea de-a doua ediție a *European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR) Stakeholders Dialogue*, la București, în perioada 11-12 octombrie 2012. Evenimentul a constituit o ocazie de dialog a agențiilor naționale de asigurare a calității în învățământul superior, alături de actori europeni în acest domeniu.

A fost elaborat documentul *Analiza sistemelor de management a calității existente la nivel instituțional*, din perspectiva performanței și a adecvării. Lucrarea este bazată pe o analiză a 187 de interviuri, cu un eșantion reprezentativ care acoperă factorii decizionali, profesorii, studenții și membrii corpului administrativ din cinci universități din România, dar și o examinare a documentelor cheie pentru politicile din acest domeniu. Sunt incluse concluzii și recomandări pentru îmbunătățirea performanței și adecvării sistemelor interne de asigurare a calității din universitățile românești.

Demersuri privind îmbunătățirea procesului de colectare și interpretare a datelor statistice în învățământul superior

Ca rezultat al implementării proiectului, finanțat din FSE, *Politici publice fundamentate în Învățământul Superior: o premisă necesară pentru dezvoltarea României*¹, a fost elaborat *Raportul privind funcționarea unei agenții de statistică pentru învățământul superior*². Se stabilește astfel

¹ Proiect co-finanțat din "Fondul Social European" prin Programul Operațional "Dezvoltarea Capacității Administrative" (PODCA), care are ca scop principal dezvoltarea capacității de formulare a propunerilor de politici publice fundamentate privind învățământul superior, cu accent pe integrarea practicii internaționale și pe evaluarea de impact (Cod SMIS: 34912; www.politici-edu.ro).

necesitatea realizării unei analize complexe asupra proceselor de colectare a datelor, a fluxurilor instituționale din sistemul de învățământ superior (SIS), pe baza raportărilor instituțiilor naționale privind informațiile legate de instrumentele și procedurile specifice folosite pentru procesele de colectare, validare, consolidare, actualizare și raportare a datelor și indicatorilor referitori la SIS (finalizată în martie 2013). A fost elaborat un raport suport *Analiza instituțională a colectării și gestionării datelor ce privesc sistemul de învățământ superior (SIS) din România*³. Totodată, au început demersurile pentru dezvoltarea unei platforme online de colectare și interpretare a datelor statistice relevante din învățământul superior, instrument suport pentru instituțiile naționale (cu prioritate MEN și CNFIS) în vederea facilitării procesului de raportare a datelor de către universități (în curs de finalizare). De asemenea, sunt în curs de finalizare:

- Manual de politici publice în Învățământul Superior, de către experți ai Societății Academice din România;
- Ghid practic *Dezvoltarea politicilor educaționale în domeniul învățământului superior*.

În urma analizelor privind angajamentele României în *Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA)*, s-a evidențiat faptul că România a reușit să implementeze, în mare măsură, liniile de acțiune din cadrul *Procesului Bologna*, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru a crește impactul pozitiv al politicilor EHEA și pentru a respecta angajamentele asumate la nivel internațional. Lista completă a recomandărilor rezultate în urma studiului precum și repartiția acestora pe liniile de acțiune ale *Procesului Bologna*, cu fundamentările și explicitările specifice, se regăsesc în studiul final⁴.

Colectarea și gestionarea sistematică de date privind învățământul superior

În vederea stabilirii listei indicatorilor de monitorizare a învățământului superior, Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS) a extins analiza Raportului privind Starea învățământului superior din România și la nivelul altor state membre ale Uniunii Europene (Germania, Italia, Franța, Ungaria, Suedia, Danemarca, Slovenia, Austria, Spania, Bulgaria și Finlanda), a realizat rapoarte în urma analizei indicatorilor raportați de universitățile de stat și private (pentru a ilustra asemănări și deosebiri, puncte tari și cele slabe de ordin structural, metodologic și statistic, evoluția în timp a acestora) și a analizat Raportul public anual privind finanțarea învățământului superior.

CNSPIS a continuat discuțiile și a elaborat strategia privind constituirea de baze de date relevante pentru învățământul superior, a pus în discuție actualizarea conținutului Raportului privind starea învățământului superior din România și a standardizării rapoartelor instituționale elaborate de universități.

² realizat de HESA (Higher Education Statistics Agency), în decembrie 2012 - <http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2014/01/Raport-privind-functionarea-unei-agentii-de-statistica.pdf>

³ <http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2013/04/Raport-asupra-culegerii-datelor-in-IS.pdf>

⁴ <http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2014/01/Angajamentele-Ro-in-EHEA-Final.pdf>

În urma acestor activități, CNSPIS a elaborat o propunere de completare a listei de indicatori raportați în prezent de către universități, propunere inclusă în documentul CNSPIS "Actualizarea conținutului Raportului privind starea învățământului superior" și a elaborat documentul Strategia CNSPIS privind constituirea de baze de date relevante pentru învățământul superior.

Exercițiu internațional de evaluare a universităților românești

Metodologia de evaluare a universităților, bazată pe Programul de Evaluare Instituțională (IEP), a fost elaborată și implementată de European University Association (EUA), în calitate de partener principal. Implementarea Programului de Evaluare Instituțională va contribui la consolidarea capacității strategice și a autonomiei universităților, extinderea autocunoașterii și autogestionării instituționale cu efecte pozitive asupra structurii instituționale, a capacității proceselor, politicii și culturii organizaționale. În anul 2013 a fost finalizată evaluarea instituțională pentru 58 de universități (41 de universități în cadrul primului proiect și 17 universități în cadrul celui de-al doilea proiect menționat anterior), pentru care au fost întocmite rapoarte de către experții EUA.

5. Finanțarea universităților pe bază de performanță

Aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară bazată pe excelență a instituțiilor de învățământ superior de stat din România pentru anul 2013

Sumele stabilite pentru finanțarea de bază și cea suplimentară bazată pe excelență, provenite de la bugetul Ministerului Educației Naționale, sunt evidențiate distinct în contractul instituțional al instituțiilor de învățământ superior. În contract sunt specificate: numărul de studenți (echivalenți unitari) finanțați de la bugetul de stat, pe cicluri de studii, și numărul de granturi doctorale finanțate.

Veniturile pentru finanțarea de bază și suplimentară sunt utilizate de instituțiile de învățământ superior în condițiile autonomiei universitare, în vederea realizării obiectivelor care le revin în cadrul politicii statului din domeniul învățământului și cercetării științifice universitare.

- Fondul alocat pentru finanțarea instituțională în anul 2013 este de 1.774.000.000 lei.
- Fondul alocat pentru finanțarea complementară: investiții - 43.515.000 lei, obiective de capital și alte dotări - 32.816.000 lei.

Elaborarea Raportului public anual – 2012 privind Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun⁵

Acest raport public nu este adresat exclusiv experților și decidenților, ci urmărește descrierea stării actuale a finanțării învățământului superior într-o manieră accesibilă tuturor celor interesați de evoluția mediului academic românesc. *Raportul* include o prezentare, pe larg, a contextului legislativ,

⁵ <http://vechi.cnfis.ro/Raport%20CNFIS%202012%20-%20Starea%20finantarii%20invatamantului%20superior.pdf>

instituțional și organizațional în care funcționează politica de finanțare a învățământului superior, și schițează evoluția cantitativă a finanțării sistemului în anii 2001-2012. De asemenea, se descrie, în detaliu, felul în care a fost alocată universităților de stat, în anul 2012, finanțarea instituțională de la bugetul MEN. Principalele concluzii ale raportului public anual al CNFIS evidențiază:

- agravarea subfinanțării cronice a sistemului învățământului superior din România care subminează calitatea sistemului, competitivitatea pe termen mediu și lung a universităților din România și șansele de dezvoltare durabilă a societății românești în secolul XXI;
- epuizarea posibilităților de a compensa subfinanțarea din surse publice prin creșterea numărului de studenți cu taxă;
- necesitatea, în conformitate cu Programul de Guvernare 2013-2016, de a întări stimulentele financiare pentru creșterea performanței universităților din România;
- necesitatea de a elabora și implementa strategii comune de acțiune cu autoritățile locale, județene și regionale pentru dezvoltarea universităților de educație și cercetare științifică și a universităților centrate pe educație.

6. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele pieței muncii

Adoptarea prin Hotărâre de Guvern a Cadrului Național al Calificărilor (CNC)

În luna noiembrie 2013 a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrului Național al Calificărilor. Astfel, sunt stabilite la nivel național cele 8 niveluri de calificare ce pot fi dobândite prin sistemul formal de educație și formare profesională din România și prin recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte nonformale și informale, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

A fost adoptată Hotărârea de Guvern nr. 143/03.04.2013 privind denumirile calificărilor și titlurile conferite absolvenților învățământului universitar de licență înmatriculați în anul I de studii în anii universitari 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011. Aprobarea actului normativ este importantă pentru instituțiile de învățământ superior din România, care au la dispoziție un instrument de lucru unitar în vederea completării diplomelor și Suplimentelor la diplomă.

Validarea de dosare de noi calificări universitare a continuat în 2013, Compartimentul de Monitorizare a Învățământului Superior din cadrul ANC validând 19 dosare pentru nivel master și 3 dosare pentru nivel licență.

Au fost continuate eforturile de modernizare a sistemului de calificări în învățământul superior și de corelare a acestuia cu cerințele pieței muncii. Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) a continuat operaționalizarea *Registrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS)* pentru a permite utilizatorilor să consulte baza de date RNCIS și să obțină cât mai ușor informațiile necesare cu privire la toate calificările

acordate de instituțiile de învățământ superior din România. ANC a realizat această activitate prin implementarea proiectului european FSE *Dezvoltarea capacității de implementare a Sistemului de Calificări din Învățământul Superior – DECIS*, finalizat în septembrie 2013.

Proiectul a fost conceput atât în scopul asigurării funcționalității instrumentelor deja create, respectiv CNCIS și RNCIS, cât mai ales în vederea îmbunătățirii acestor instrumente prin adăugarea unei noi componente legate de evaluarea competențelor. În anul 2013, pentru a permite utilizatorilor să consulte baza de date RNCIS și să extragă informațiile necesare într-un mod facil, a fost modificată interfața și au fost adăugate funcționalități suplimentare față de cele dezvoltate prin proiectul DOCIS, finalizat în octombrie 2011. De asemenea, portalului RNCIS i s-a adăugat o platformă online pentru formarea celor care doresc să descrie și/sau să evalueze competențele profesionale și transversale asociate unei calificări de nivel universitar. Această platformă este în curs de testare și va deveni funcțională la sfârșitul lunii martie 2014.

Tot în anul 2013, în cadrul proiectului finanțat din FSE, Sistem colaborativ integrat bazat pe cunoștințe pentru îmbunătățirea calității managementului universităților economice, în contextul noului Cadru Național al Calificărilor din Învățământul Superior – SIMCE, finalizat în mai 2013, un rezultat îndeplinit al proiectului a fost introducerea în RNCIS a 106 calificări de nivel master.

Alte proiecte, relevante pentru corelarea sistemului de învățământ superior cu solicitările de pe piața muncii:

Proiectul „De la teorie la practică prin întreprinderea simulată” (proiect finalizat, finanțat din FSE) a vizat dezvoltarea aptitudinilor de muncă ale persoanelor aflate în tranziție de la școală la viața activă, folosind metoda inovatoare de învățare prin „întreprinderea simulată”, prin:

- facilitarea inserției și menținerii pe piața muncii a tinerilor absolvenți, prin anticiparea cât mai reală a cerințelor unui loc de muncă, prin participarea în activitățile întreprinderilor simulate;
- implementarea unui instrument inovator la nivelul instituțiilor de învățământ superior;
- facilitarea schimbului de experiență referitor la întreprinderea simulată între două state membre ale Uniunii Europene, respectiv România și Austria.

Beneficii pentru studenți:

- experiența de muncă prin practica efectuată în cadrul întreprinderilor simulate;
- dezvoltarea de competențe cheie care să le permită realizarea cu succes în lumea reală, indiferent de domeniul în care aleg să activeze;
- învățarea directă la locul de muncă fără amenințarea determinată de riscurile pe care le presupune un job real;
- implementarea ideilor creatoare într-un context real (cu sprijinul companiilor reale partenere);
- învățarea din experiențe multiple dobândite prin rotația posturilor; dezvoltarea relațiilor de colaborare cu viitorul potențial angajator;
- dezvoltarea abilităților de comunicare cu parteneri externi.

Beneficii pentru universități:

- creșterea calității actului educațional prin abordarea practică a procesului învățării;
- adaptarea continuă a programei universitare la piața muncii; stimularea competitivității și a inovației în mediul universitar;
- atragerea unui număr mai mare de studenți către universitatea implicată în proiect, datorită garantării unei rate sporite de inserție pe piața muncii a absolvenților; cunoașterea îndeaproape a cerințelor angajatorilor privind pregătirea studenților.

Proiectul „Managementul corelării sistemului de învățământ cu piața muncii”, finanțat din FSE, a creat un sistem integrat care să permită monitorizarea participării și frecvenței învățământului universitar și postuniversitar, dar și evaluarea calității inserției tinerilor absolvenți pe piața muncii. În proiect participă 50 de universități de stat și particulare din România, care au ales să se conecteze la dinamica piața muncii utilizând instrumentele create. Au fost create 50 de departamente de gestiune previzională. Pentru gestionarea datelor și elaborarea de rapoarte, au fost formate 1000 de persoane.

Sistemul integrat propus pentru monitorizarea participării și frecvenței învățământului universitar și postuniversitar, dar și evaluarea calității inserției tinerilor absolvenți pe piața muncii, este compus din:

- **1 cadru metodologic** de monitorizare a participării/frecvenței învățământului superior și a inserției studenților și absolvenților pe piața muncii;
- **1 cadru practic** constând într-o aplicație web-based de tip portal de job-uri (<http://joburi-absolventi.edu.ro>), care va oferi posibilitatea interacțiunii studenților, absolvenților, companiilor și cadrelor didactice punând la dispoziție oportunități de integrare în piața muncii, dar și o bază de date unitară la nivelul celor 50 de universități participante în proiect;
- **1 cadru de monitorizare și evaluare** care va genera rapoarte periodice la nivelul celor 50 de universități implicate în proiect și rapoarte la nivel național privind inserția studenților/absolvenților pe piața muncii din România, precum și prognoze ale cererii de forță de muncă pe termen mediu și lung.

Proiectul „Managementul comunicării cu alumni pentru instituțiile de învățământ superior din România”, finanțat din FSE, având ca scop crearea unei modalități eficiente de comunicare între universități – studenți – alumni – angajatori care să îi ajute pe viitorii absolvenți să înțeleagă și să răspundă nevoilor pieței muncii, contribuie la consolidarea relației alumni - mediu universitar. Principalele realizări ale proiectului:

- elaborarea și operaționalizarea unei strategii de comunicare cu absolvenții;
- crearea de aplicații software pentru: managementul relațiilor cu alumni, evaluarea personalului, managementul proceselor și portal de informare;
- sesiuni de formare (12 sesiuni de formare pentru 480 de persoane instruite în utilizarea sistemului informatic ca suport pentru datele acumulate prin strategia de comunicare, trei sesiuni de formare în utilizarea instrumentelor de comunicare ale strategiei).

Proiectul, finanțat din FSE, *Întreprindere simulată pentru tehnici de lucru în cadrul companiilor tehnologice* (proiect finalizat) a urmărit creșterea adaptabilității și ocupabilității viitorilor absolvenți pe piața muncii. Principalele realizări ale Proiectului:

- trei laboratoare de întreprinderi simulate pentru domeniile de studiu tehnice, dotate și echipate; elaborarea unui regulament de funcționare al întreprinderii simulate;
- aplicație software pentru simularea de procese specifice companiilor din domeniile selectate; aplicație software de management al relațiilor cu studenții, profesorii, tutorii de la angajatori;
- aplicații software pentru evaluarea competențelor dobândite și pentru managementul documentelor utilizate drept resurse de studiu;
- 600 de studenți formați în întreprinderile simulate; 240 de studenți care au efectuat stagii de practică în companii tehnologice reale, în cadrul cărora s-au creat materiale de practică.

Prin **proiectul FSE *Convergența pregătirii universitare cu viața activă în domeniul economic*** (proiect finalizat) s-a realizat îmbunătățirea competențelor studenților care urmează specializări din domeniile marketing și management, aflați în situația de tranziție de la școală la piața muncii.

Din punct de vedere practic, studenții care urmează specializări în domeniile marketing și management aflați în situația de tranziție de la școală la piața muncii vor putea obține aptitudinile necesare și își vor putea îmbunătăți competențele prin intermediul platformei software dezvoltate în cadrul acestui proiect și găzduite de laboratoarele astfel create (Centrele economice), dar și prin participarea la stagii de practică în cadrul unor operatori economici ai căror reprezentanți vor fi, de asemenea, formați cu rol de tutori în vederea instruirii și orientării studenților în tranziția la viața activă.

Principalele realizări ale proiectului:

- crearea de instrumente informatice de simulare pentru activități de planificare a resurselor într-o companie și activități de gestiune a relațiilor cu clienții într-o companie; dezvoltarea unui portal de comunicare între universități și companii;
- crearea unui instrument software de evaluare a aptitudinilor dobândite de studenți.

Proiectul FSE *Tineri antreprenori de succes* și-a realizat obiectivul general privind dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul tinerilor prin:

- îmbunătățirea accesului la informații din domeniu,
- prezentarea oportunităților existente în mediul de afaceri din România,
- dezvoltarea de abilități practice și furnizarea de cunoștințe teoretice,
- stimularea conceperii și implementării unor planuri de afaceri,
- acordarea de sprijin pentru inițierea afacerilor.

Proiectul FSE Bursa de proiecte (proiect finalizat) a creat o bursă online de proiecte unde studenții își pot comercializa ideile de afaceri prin:

- dezvoltarea a trei sisteme software pentru interconectarea universităților sprijinite;
- instruirea cadrelor didactice și a studenților (240 cadre didactice instruite; 4000 studenți participanți).

Studiul național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior

În scopul adaptării învățământului superior la cerințele pieței muncii, au fost inițiate măsuri pentru asigurarea sustenabilității rezultatelor proiectului FSE *Studiul național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior*, derulat în perioada decembrie 2009 - noiembrie 2012, astfel încât instrumentele dezvoltate pe parcursul acestuia (chestionarul de monitorizare, metodologiile de lucru și platforma informatică pentru gestionarea procesului de contactare a absolvenților), să fie utilizate, în continuare, pentru desfășurarea în mod periodic a unor astfel de studii de monitorizare, la nivel instituțional și la nivel național.

În anul 2013, la nivelul UEFISCDI s-au realizat acțiuni de pregătire a elementelor care să faciliteze utilizarea instrumentelor deja dezvoltate în cadrul proiectului (s-au generalizat instrumentele utilizate), iar în august UEFISCDI a depus un proiect strategic care urmărește și realizarea unei platforme informatice care va facilita accesul universităților la instrumentele de monitorizare deja dezvoltate, adaptarea sau particularizarea acestora în funcție de nevoile specifice ale studiilor de monitorizare, reprezentând o modalitate eficientă de susținere a implementării periodice a unor astfel de studii de monitorizare, din punct de vedere tehnic și al competențelor dobândite anterior.

De asemenea, experiența bunelor practici obținute în cadrul proiectului au fost prezentate și la nivel european, echipei de implementare a proiectului CONGRAD, care urmărește implementarea unor studii de monitorizare în Serbia, Montenegro și Bosnia și Herțegovina.

Rezultatele proiectului „Registrul Matricol Unic”

În anul 2013, s-au realizat activități specifice de actualizare și pregătire a nomenclatoarelor de programe de studii, corespunzătoare anilor universitari 2010-2014 și activități de administrare și testare a sistemului informatic RMU. Aceste acțiuni sunt în derulare și urmăresc pregătirea activităților de operaționalizare efectivă a RMUR. Finalizarea actualizării/completării nomenclatoarelor de programe de studii se va realiza după implementarea sistemului informatic RMU la nivelul tuturor universităților, prin integrarea observațiilor și particularităților semnalate de universități, astfel încât aceste nomenclatoare să constituie un cadru național funcțional de standardizare pentru învățământul superior.

În anul 2013, România a aderat, prin sistemul Registrul Matricol Unic, la declarația Groningen, care urmărește realizarea unei rețele a registrelor naționale ale studenților în vederea schimburilor de bune practici și facilitarea mobilității internaționale a studenților.

7. Recunoașterea calificărilor și diplomelor

Dezvoltarea și implementarea la nivel național a Sistemului de informare al pieței interne

Centrul Național de Echivalare și Recunoaștere a Diplomelor implementează, în perioada 1 noiembrie 2010 – 28 februarie 2014, proiectul *Rețeaua Autorităților Competente pentru Calificările Profesionale din România (IMI PQ NET România)*, cofinanțat din Fondul Social European, care urmărește, printre altele, dezvoltarea și implementarea unor termeni de referință comuni, privind standardele de certificare a competențelor din învățământul superior, în vederea facilitării liberei circulații a lucrătorilor români și a recunoașterii calificărilor profesionale ale cetățenilor europeni.

De asemenea, proiectul vizează crearea și dezvoltarea unei rețele la nivel național în scopul sprijinirii implementării Sistemului de informare al Pieței Interne (IMI), precum și implicarea membrilor Rețelei în schimbul de informații intermediare de platforma IMI, prin furnizarea de informații/date la cererile adresate prin această platformă de către organizațiile/ asociațiile din Uniunea Europeană și Spațiul Economic European. Rețeaua IMI PQ NET Ro va include toate organizațiile (parteneri sociali) și asociațiile profesionale din România care sunt abilitate prin lege sau alte acte administrative să reglementeze procesele de recunoaștere a calificărilor profesionale, atât pentru profesii reglementate, cât și pentru cele nereglementate, precum și să elaboreze standarde și metodologii pentru formarea, certificarea și validarea competențelor pentru aceste calificări.

Modificarea art. 33a din Directiva 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale

- includerea în vederea recunoașterii automate în baza experienței profesionale de 3 ani consecutivi din ultimii 5 ani a următoarelor diplome de nivel universitar de asistent medical generalist: *Diploma de absolvire de asistent medical generalist cu studii universitare de scurtă durată*, atestând o formare începută înainte de 1 octombrie 2003 și *Diploma de licență de asistent medical generalist cu studii universitare de lungă durată*, atestând o formare începută înainte de 1 octombrie 2003.

- implementarea unor programe de revalorizare a formării pentru titularii acestor diplome, ale căror rezultate vor face obiectul, în anul 2019, unui raport de evaluare al Comisiei Europene, în vederea acordării recunoașterii automate fără nicio condiție privind experiența profesională.

Până la aprobarea acestei modificări, diplomele menționate nu beneficiau de recunoaștere automată în statele membre ale UE.

Modificarea a fost aprobată prin *Directiva 2013/55/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 2013 de modificare a Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale și a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”)*.

8. Dimensiunea europeană și internațională a învățământului românesc

Echitatea și internaționalizarea învățământului superior din România

- Au fost elaborate o analiză a sistemului de învățământ superior din perspectiva politicilor de echitate, a datelor statistice specifice și un set de recomandări adresate instituțiilor guvernamentale și universităților. Analiza a avut la bază vizite de studiu în patru universități, un instrument de auto-evaluare specific EUA pentru colectarea datelor, o serie de workshopuri și dezbateri precum și analize ale datelor, documentelor oficiale sau cadrului legislativ, rezultatele fiind incluse în raportul *Echitate în Învățământul Superior românesc*⁶;

- O a doua analiză complexă a sistemului de învățământ superior din perspectiva politicilor de internaționalizare, a datelor statistice specifice a fost elaborată de experți naționali și internaționali care au formulat un set de recomandări adresate instituțiilor guvernamentale și universităților, în vederea îmbunătățirii situației actuale. Analiza are la bază vizite de studiu în cinci universități, un instrument de auto-evaluare specific EUA pentru colectarea datelor, o serie de workshopuri și dezbateri, precum și analize ale datelor, documentelor oficiale sau cadrului legislativ, rezultatele fiind integrate în raportul elaborat *Internaționalizarea Învățământului Superior în România*⁷.

Angajamentele României în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA)

- A fost realizată o analiză privind angajamentele pe care România și le-a asumat în cadrul Procesului Bologna, a stadiului de implementare a acestora și formularea unui set de recomandări care, în urma implementării, pot contribui decisiv la îmbunătățirea politicilor educaționale în România și, implicit, la consolidarea participării României în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA). Rezultatele și recomandările sunt incluse în raportul elaborat *Angajamentele României în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) și evaluarea implementării lor la nivel național*⁸.

Consolidarea relațiilor internaționale de colaborare cu instituții similare (programe internaționale)

În vederea finanțării de proiecte de cercetare care să permită creșterea vizibilității și competitivității științei românești pe plan internațional, UEFISCDI a stabilit o serie de acorduri de colaborare cu organisme internaționale: Fundația Europeană a Științei (European Science Foundation – ESF); Agenția Națională de Cercetare Franceză (L'Agence nationale de la recherche – ANR); Fundația Germană pentru Cercetare (Deutsche Forschungsgemeinschaft – DFG); Fundația Elvețiană pentru Știință (Swiss National Science Foundation - SNSF); Fundația Națională pentru Știință

⁶ http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2013/10/Equity-in-the-Romanian-Higher-Education-System_policy-document.pdf

⁷ <http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2013/10/Internationalization-of-HE-in-Romania.pdf>

⁸ <http://www.politici-edu.ro/wp-content/uploads/2014/01/Angajamentele-Ro-in-EHEA-Final.pdf>

(National Science Foundation – NSF , USA). De asemenea, UEFISCDI este implicat direct în implementarea mai multor proiecte internaționale, finanțate din fonduri europene (FP7, Schema de finanțare de tip ERA_NET).

Participarea la procesul decizional în cadrul Uniunii Europene și la programele europene dedicate învățământului superior (Erasmus, Erasmus Mundus)

A fost asigurată participarea activă la procesul de luare a deciziilor la nivelul Uniunii Europene, în cadrul structurilor reprezentative ale acesteia - Consiliul Educație, Comitetul Educație și grupurile de lucru organizate de Comisia Europeană.

În acest sens, putem menționa faptul că, în cadrul reuniunii Consiliului Educație din 18 mai 2013, miniștrii educației din Uniunea Europeană au adoptat documentul referitor la *Dimensiunea socială a învățământului superior*.

De asemenea, a fost asigurată participarea la negocierile pentru adoptarea viitoarei generații de Programe în domeniul educației și formării profesionale, grupate în cadrul Programului *Erasmus+* (care se va desfășura în perioada 2014 – 2020);

Documente interguvernamentale europene și internaționale semnate

- Declarația Comună privind consolidarea cooperării în domeniul formării profesionale și a cooperării între Camerele de comerț și meșteșugărești (IHK și HWK) în vederea promovării IMM-urilor (Stuttgart, 11 iunie 2013);

- Protocolul celei de-a VII-a sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale România – Baden-Württemberg (București, 22 noiembrie 2013);

- Acordul între Guvernul României și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind Schimburile Educaționale și Academice Administrate de Comisia Fulbright Româno-Americană, semnat la Washington, la 22 octombrie 2013;

- Protocolul de Cooperare între Ministerul Educației Naționale din România, Institutul Național Pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” și Muzeul Memorial al Holocaustului din Statele Unite, semnat la Washington în data de 23 octombrie 2013;

- Programul de cooperare în domeniul educației între Ministerul Educației Naționale din România și Ministerul Educației și Formării Profesionale al R.S. Vietnam, pentru perioada 2013-2016, semnat la data de 19 iulie 2013;

- Programul de cooperare în domeniile educației, culturii, turismului și mass-media, între Guvernul României și Guvernul Regatului Hașemit al Iordaniei pentru anii 2013-2018, semnat la data de 12 septembrie 2013;

- Programul de colaborare în domeniul educației între Ministerul Educației din România și Ministerul Învățământului din Republica Slovacă pentru anii 2013-2016 (Bratislava 22 iulie 2013) (document interministerial).

Începând cu anul universitar 2012-2013, România a majorat oferta de locuri cu bursă și cu scutire de taxe școlare, oferind 4945 locuri, alocate prin Hotărârea de Guvern nr. 549/2012.

Din cele 4945 de locuri cu bursă și cu scutire de taxe școlare pentru licență, master, doctorat și rezidențiat, pentru Republica Moldova s-au alocat 3500 locuri, iar pentru Ucraina, Balcani și Diasporă 1445 locuri.

Numărul total de locuri ocupate în anul universitar 2012-2013: 2959, din care:

- a) Republica Moldova = 2498 locuri: Licență (2061); Master (425); Doctorat (5); Rezidențiat (7).
- b) Ucraina = 57 locuri: Licență (50); Master (6); Doctorat (1).
- c) Balcani = 341 locuri: Licență (267); Master (60); Doctorat (7); Rezidențiat (7).
- d) Diaspora = 63 locuri: Licență (46); Master (4); Doctorat (2); Rezidențiat (11).

Dezvoltarea și actualizarea portalului *Brain Romania*,

Portalul este destinat relației cu diaspora din educație și cercetarea științifică, studenți, profesori universitari și cercetători în inovare ș.a. Principala misiunea a portalului „Brain Romania“ este de a facilita colaborarea dintre cercetătorii și profesorii romani din toata lumea, precum și de a promova activitatea și rezultatele acestora în vederea creșterii prestigiului și vizibilității cercetării științifice românești (v. link <http://www.brainromania.ro/>).

Lectorele de limba română reprezintă principalul instrument al statului român de promovare a limbii, literaturii, culturii și civilizației românești în mediul academic din afara țării. Susținerea activității lectoratelor existente, crearea altora noi și gestionarea întregii lor activități intră în atribuțiile Institutului Limbii Române, a cărui misiune este de a pune în practică politica Ministerului Educației Naționale legată de studiul limbii române în instituții de învățământ de peste hotare.

În anul universitar 2012-2013 rețeaua de lectorate de limba română îngloba 44 de lectorate, active în tot atâtea universități din 25 de state de pe 3 continente. Numărul total de lectori români prezenți la post a fost de 45. Din cele 44 de lectorate, 4 au fost deschise în anul universitar 2012-2013 la Universitatea Johannes Gutenberg din Mainz - Republica Federală Germania, Universitatea Orientală din Napoli - Republica Italiană, Universitatea Oxford din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord respectiv Universitatea din Sevilla - Regatul Spaniei.

Cele mai multe universități care găzduiesc lectoratele de limba română sunt din state ale Uniunii Europene. În mod firesc, activitatea acestor lectorate se încadrează în politica lingvistică a Consiliului Europei de promovare în sistemul educațional, ca limbi străine, a limbilor oficiale ale Uniunii. Lectoratele de limba română sunt și gazde ale sesiunilor de atestare a cunoștințelor de limba română derulate de Institutul Limbii Române împreună cu partenerii străini. Astfel, în anul universitar 2012-2013 au avut loc astfel de sesiuni la Universitatea „Kliment Ohridski” din Sofia - Republica Bulgaria și Universitatea Sorbona din Paris - Republica Franceză.

În privința mobilităților internaționale ale tinerilor, au fost aplicate prevederile programelor de burse deduse din protocoalele de colaborare internațională, din ofertele unilaterale sau din actele normative emise de autoritățile române în acest sens. Costurile instituționale efectuate cu programele de mobilități internaționale, reprezentate de surse de la bugetul de stat și din venituri proprii s-au situat în limita a 1.000.000 lei.

În anul financiar 2013, au beneficiat sau beneficiază de burse de studii parțiale sau complete sau de burse de cercetare aproximativ 200 de tineri, în țări precum Belgia, Bulgaria, Cehia, China, Coreea, Egipt, Federația Rusă, Grecia, Israel, Italia, Luxemburg, Maroc, Mexic, Serbia, Slovacia, Siria, Turcia, Ungaria, Polonia etc. 2.

Bursele de cercetare și formare postuniversitară și postdoctorală "Vasile Pârvan" la Accademia di Romania din Roma și "Nicolae Iorga" la Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica din Veneția însumează până la 200 de luni de burse anual, cu durata de minimum 2 luni consecutive și maximum 2 ani consecutivi.

În domeniul cooperării regionale, în anul 2013, România a continuat participarea la acțiunile organizate în cooperare cu inițiativele și organizațiile implicate în cooperarea regională: Consiliul Cooperării Regionale (RCC), Task Force Fostering and Building Human Capital (TF BHC), Inițiativa pentru Reformă Educațională în Sud Estul Europei (ERI SEE):

În prezent, MEN se implică în activitățile de cooperare regională în calitate de observator, participând, astfel, la întâlnirile bianuale ale Consiliului de Conducere și Consiliului Administrativ ale ERI SEE, precum și la clusterelor cunoașterii (grupuri pe subiecte de interes comun, organizate de ERI SEE și TF BHC).

Având în vedere evoluțiile recente în cadrul structurilor de cooperare regională în domeniul educației, MEN se află în proces de consultare cu MAE, cu privire la identificarea procedurilor interne necesare pentru schimbarea statutului României în cadrul ERI SEE și dobândirea poziției de membru deplin.⁹

România a asigurat președinția TF BHC, alături de Austria și Croația (co-chairs), în perioada 2008 – 2013. În condițiile în care Croația a renunțat la poziția sa de co-chair în iunie 2012, iar Austria și-a încheiat mandatul la sfârșitul anului 2013, s-a decis predarea mandatului TF BHC către RCC și continuarea cooperării regionale prin activitățile promovate de ERI SEE (clusterelor cunoașterii și programul de mobilități).

⁹*În plan extern, acest demers implică semnarea unui protocol adițional la Memorandumul de Înțelegere, precum și a „Acordului de țară gazdă” (Host Country Agreement - HCA) între Guvernul Republicii Serbia și ceilalți membri ai ERI SEE, prin care se stabilește sediul Secretariatului ERI SEE la Belgrad, iar în plan intern, constituirea cadrului juridic pentru asigurarea plății unei contribuții financiare anuale în valoare de 14 400 Euro.*

9. Activitatea de control și audit

Prin intermediul misiunilor de control și monitorizare realizate de către Corpul de Control la instituții de învățământ din sistemul național de învățământ superior, s-a urmărit realizarea, la un nivel corespunzător de calitate, a atribuțiilor instituțiilor din sistem, stabilite în concordanță cu propria lor misiune, în condiții de regularitate, eficacitate, economicitate și eficiență, protejarea fondurilor publice împotriva pierderilor datorate erorii, risipei, abuzului sau fraudei, precum și respectarea legii speciale, a normelor și reglementarilor specifice și a deciziilor conducerii.

În anul universitar 2012/2013 Corpul de Control din cadrul Ministerului Educației Naționale a soluționat un număr de peste 170 de sesizări având ca obiect nerespectarea legislației în vigoare în învățământul superior (elaborarea și/sau aplicarea necorespunzătoare a prevederilor documentelor normative în vigoare, inclusiv a regulamentelor elaborate de către instituțiile de învățământ superior în baza autonomiei universitare, ce vizează în principal: elaborarea planurilor de învățământ; elaborarea programelor analitice/ fișelor de disciplină; organizarea și desfășurarea examenului de admitere; organizarea și desfășurarea examenului de finalizare a studiilor; acordarea drepturilor studenților; organizarea și desfășurarea activității de selecție, evidență și promovare a personalului didactic universitar; organizarea și gestionarea actelor de studii și a documentelor pe baza cărora se întocmesc acestea; exercitarea funcțiilor manageriale; utilizarea fondurilor bugetare și extrabugetare; evidența și gestiunea patrimoniului). În aceeași perioadă, Corpul de Control a efectuat un număr de 13 activități de control tematic la instituții de învățământ superior din sistemul național de învățământ.

Misiunile de audit public intern, desfășurate în anul universitar 2012-2013, în conformitate cu prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările ulterioare și OMECT nr. 5281/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea și exercitarea activității de audit public intern în structura Ministerului Educației Naționale au urmărit să evalueze sistemele de management financiar și control ale cluburilor sportive studențești și ale unităților de învățământ superior de stat în ceea ce privește transparența și conformitatea cu normele de legalitate, regularitate, economicitate, eficiență și eficacitate.

Au fost avute în vedere, în special:

- activitățile financiare sau cu implicații financiare desfășurate de entitatea publică din momentul constituirii angajamentelor până la utilizarea fondurilor de către beneficiarii finali, inclusiv a fondurilor provenite din finanțare externă;
- sistemele de conducere și control, precum și riscurile asociate unor astfel de sisteme;
- organizarea sistemului de raportare a activității de audit intern.

Acolo unde au fost constatate abateri, au fost dispuse măsuri de remediere: separarea atribuțiilor în ceea ce privește ținerea evidenței contabile, pe de o parte și exercitarea controlului financiar preventiv propriu, pe de altă parte, arhivarea documentelor, elaborarea programului de dezvoltare a

sistemului de control intern/managerial, implementarea sistemului de control intern managerial, elaborarea procedurilor formalizate operaționale pentru principalele activități desfășurate, întocmirea în mod corespunzător a registrului riscurilor, întocmirea unui plan anual de audit public intern.

Elaborarea Strategiei anticorupție în educație

Scopul strategiei este prevenirea și reducerea fenomenului corupției la nivelul sectorului educațional și valorizarea rolului important al procesului educațional în demersurile de prevenire a corupției pe termen mediu și lung, la nivelul societății românești. Măsurile vizate de strategie promovează utilizarea rolului fundamental pe care educația îl deține în societate și în cadrul demersurilor de prevenire a corupției pe termen mediu și lung, având ca obiective generale creșterea gradului de educație anticorupție a personalului ce activează în cadrul procesului educațional, implicarea factorilor cointeresați aferenți sectorului educațional în demersuri comune de informare și prevenire a corupției și informarea adecvată a publicului.

Obiective generale și măsuri specifice propuse pentru învățământul superior

- asigurarea transparenței în procesele de înscriere, admitere, transfer și absolvire a studenților;
- aprobarea, implementarea și monitorizarea aplicării Codului de referință al eticii și deontologiei universitare, cât și monitorizarea activității Consiliului de etică și management universitar;
- desfășurarea de acțiuni de promovare a prevederilor Codului de referință al eticii și deontologiei universitare destinat personalului din învățământul universitar;
- consolidarea unor sisteme interne de management și asigurare a calității la nivelul universităților care să asigure transparența și responsabilitatea instituțională cu privire la aspectele legate de etica profesională și de performanțele profesionale;
- introducerea în fișa de evaluare a cadrelor didactice a unui criteriu privind respectarea standardelor etice profesionale;
- organizarea periodică de cursuri privind respectarea normelor de etică și conduită morală pentru personalul angajat în instituțiile de învățământ superior;
- derularea de programe și campanii de informare și responsabilizare a studenților cu privire la riscurile și consecințele negative ale corupției.

10. Gestiunea absorbției fondurilor structurale

Organismul Intermediar POS DRU, conform acordului de delegare de funcții, are funcții delegate de către AMPOSDRU, funcții specifice de gestiune a intervențiilor din Fondul Social European (FSE) pentru domeniul educației și formării profesionale în cadrul Programului Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU) 2007-2013, axa prioritară 1 cu domeniile majore de intervenție (DMI) 1-5 și axa prioritară

2, cu domeniul major de intervenție 2. OI POSDRU finanțează intervenții privind asigurarea calității în învățământul universitar, îmbunătățirea managementului universitar, creșterea accesului la educația universitară, dezvoltarea învățământului superior bazat pe competențe (programe de licență și masterat), sprijinirea tinerilor cercetători prin programe doctorale și postdoctorale.

În cadrul Domeniului Major de Intervenție 1.2, au fost promovate proiecte care urmăresc dezvoltarea sistemului național de management și asigurare a calității în învățământul superior, dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor în Învățământul Superior, corelarea ofertei învățământului superior cu cerințele pieței muncii și societății bazate pe cunoaștere, identificarea mecanismelor pentru dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor între universități, comunitatea de afaceri și sectorul de cercetare-dezvoltare, precum și facilitarea și asigurarea accesului la educația universitară. De asemenea, au fost sprijinite activitățile destinate restructurării și îmbunătățirii învățământului superior la nivel de sistem. În cadrul Domeniului Major de Intervenție 1.2 au fost contractate până în acest moment 92 de proiecte dintre care, în implementare, mai sunt 15 proiecte. Ca urmare a operațiunilor finanțate prin POSDRU 2007-2013, au fost sprijinite 683 de programe, au fost acreditate conform standardelor de calitate în învățământ 10 universități, au fost implementate 120 de programe de licență/ masterat conform CNCIS și au fost validate 662 de calificări. Valoarea contractată 2007-2013, în cadrul DMI 1.2, a fost de 944.256.258 lei, iar valoarea rambursată până la data de 31.12.2013 a fost de 378.340.552 lei.

În cadrul Domeniului Major de Intervenție 1.5, au fost promovate proiecte destinate îmbunătățirii formării inițiale a viitorilor cercetători în cadrul programului doctoral al treilea ciclu al învățământului superior, conform procesului Bologna. Cuantumul bursei de care au beneficiat doctoranzii a fost de aproximativ 2.200 lei/lună/doctorand în România și pentru bursa în străinătate cuantumul bursei nu a depășit 4.200 lei/lună/doctorand. În cadrul DMI 1.5 au fost contractate, până în acest moment, 139 de proiecte cu valoarea contribuției FSE de 1.278.628.067 lei. Au fost finalizate 110 proiecte cu o valoare contractată de 1.203.270.585 lei și validată de 682.607.815 lei.

Ca urmare a operațiunilor finanțate prin POSDRU 2007-2013 la nivelul instituțiilor de învățământ, au obținut titlul științific de doctor 814 studenți. În cadrul proiectelor au fost realizate 13.897 lucrări științifice, din care 6.184 publicate de doctoranzi și cercetători - programe doctorale și 9.603 publicate de doctoranzi și cercetători - cercetare post doctorală. Sprijinirea doctoranzilor și cercetătorilor postdoctoranzi are ca scop îmbunătățirea participării la programe doctorale și post-doctorale, dezvoltarea mobilității academice pentru doctoranzi și cercetători, creșterea atractivității și motivației pentru alegerea unei cariere în cercetare și posibilitatea de a beneficia de stagii de studii într-o universitate/centru de cercetare din UE.

Astfel, în anul 2013 în cadrul proiectelor OI POSDRU care au ca beneficiar instituții de învățământ superior au fost procesate 475 de cereri de rambursare pentru care s-a solicitat suma de 776.548.816 lei și a fost plătită suma de 533.314.832 lei. De asemenea, au fost procesate 129 de cereri de rambursare privind restituirea TVA - ului prin care s-a solicitat suma de 7.394.254 lei și a fost plătită suma de 5.564.173 lei.

CAPITOLUL 3

PRIORITĂȚI ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR 2014

*Ministerul Educației Naționale va elabora **Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar din România**, condiționalitate ex-ante în domeniul educației pentru alocarea fondurilor în exercițiul bugetar 2014-2020. Strategia va fi realizată printr-un proiect cofinanțat din POSDRU cu asistență tehnică a Băncii Mondiale. A fost elaborat deja un proiect preliminar al strategiei, structurat pe 3 piloni: Rata de absolvire a învățământului terțiar, Programe de înaltă calitate, flexibile și relevante, Relații strategice cu industria.*

Strategia vizează corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii, din punct de vedere al creșterii atractivității studiilor de nivel terțiar pentru tineri și adulți, prin stabilirea de mijloace de învățare flexibile și interdisciplinare, inclusiv al creșterii participării la educația terțiară a persoanelor din grupuri vulnerabile, precum și a adulților ("studenți netradiționali").

Pe termen lung, Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar din România va contribui la eforturile Guvernului de a dezvolta societatea românească prin impulsivitatea creșterii economice, a productivității și prin promovarea coeziunii sociale, a investițiilor în capital uman și în baze de cercetare. Pe termen mediu, Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar din România are în vedere consolidarea capacității instituționale de a proiecta, implementa și gestiona politici bazate pe studii și analize, pentru o mai bună relevanță și calitate în învățământul terțiar și pentru creșterea ratei de acces și participare la educație a grupurilor subreprezentate.

- 1. Creșterea accesului și participării în învățământul superior**
- 2. Asigurarea autonomiei învățământului superior și a cercetării universitare**
- 3. Creșterea competitivității universităților românești**
- 4. Corelarea programelor de studii universitare cu nevoile pieței muncii**
- 5. Îmbunătățirea managementului calității în învățământul superior**
- 6. Dezvoltarea dimensiunii europene și internaționale a învățământului superior românesc**
- 7. Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene**

1. Creșterea accesului și participării în învățământul superior

Creșterea *ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară* reprezintă obiectivul major al Strategiei Europa 2020 în domeniul învățământului superior. Traectoria țintei pentru România vizează atingerea unui nivel de 20,25% în 2013, de 22,17% în 2015 și de 26,74% în 2020, pentru 2012 înregistrându-se un procent de 21,8%.

- Continuarea constituirii de oferte educaționale prin programe de studii cu frecvență redusă sau la distanță, de nivel terțiar;
- Alocarea de locuri distincte în universități destinate tinerilor rromi;
- Dezvoltarea instrumentelor destinate persoanelor cu dizabilități, adecvate instruirii acestora;
- Continuarea programelor privind acordarea de facilități studenților în vederea creșterii numărului de absolvenți cu studii superioare (burse, subvenții cazare și masă, alocații transport);
- Sporirea capacităților de cazare pentru asigurarea condițiilor de studiu studenților aparținând grupurilor din medii defavorizate;
- Realizarea unui studiu de impact privind instrumentele deja existente care vizează accesul, participarea și finalizarea studiilor tinerilor care aparțin unor grupuri defavorizate, precum și realizarea unei analize privind factorii care au influențat evoluția numărului de studenți în ultimii 5 ani.

2. Asigurarea autonomiei învățământului superior și a cercetării universitare – Abordarea Guvernanței universităților

- Garantarea autonomiei universitare, asociată cu răspunderea publică;
- Implicarea mai activă a stakeholderilor în managementul universităților;
- Întărirea capacității de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare de politici publice sectoriale la nivelul instituțiilor de învățământ superior, a consorțiilor universitare și ministerului;
- Asigurarea libertății comunității academice de a gestiona propriile programe de studii, de a decide asupra conținuturilor de învățare/cercetare, precum și întărirea capacității de administrare privind structura și funcționarea internă;
- Sprijinirea inițiativelor particulare în învățământul superior și garantarea autonomiei funcționale a acestora;
- Modernizarea managementului instituțiilor de învățământ superior;
- Realizarea unui sistem echitabil, deschis și transparent de selecție a resursei umane;
- Implicarea activă a instituțiilor de învățământ superior în mediul economic regional și național.

3. Creșterea competitivității universităților românești

- Realizarea de studii/analize pe domenii competitive și utilizarea rezultatelor acestora;

- Implicarea universităților în elaborarea politicilor și strategiilor economico – sociale sectoriale și coroborarea strategiilor lor instituționale cu strategiile naționale (de competitivitate, de cercetare și inovare ș.a.);
- Întărirea criteriilor și îmbunătățirea standardelor de asigurare a calității - astfel încât să se respecte principiul *dezvoltare bazată pe performanță*;
- Concentrarea resurselor prin stimularea cooperării universitare și continuarea competițiilor de granturi de cercetare;
- Atragerea cadrelor didactice tinere în universitățile românești (inclusiv prin promovarea *Bursei tânărului cercetător*);
- Utilizarea personalului didactic asociat (specialiști recunoscuți în domeniu) și a personalităților academice;
- Dezvoltarea unor rețele de colaborare pentru crearea de cunoștințe, diseminarea și utilizarea lor; dezvoltarea unor alianțe strategice între universități, companii private, agenții de stat;
- Stimularea excelenței instituțiilor de învățământ superior;
- Creșterea cuantumului finanțării pe student;
- Continuarea finanțării pe bază de granturi multianuale a studiilor de doctorat și implementarea finanțării de bază fundamentată pe student echivalent și indicatori de calitate, dimensionate pe baza unor standarde de cost specifice domeniilor de studii, a studiilor de licență și master;
- Stimularea financiară a instituțiilor de învățământ superior care își asumă un rol activ la nivel local și regional;
- Realizarea unei serii de standarde de calitate și subcriterii pentru finanțarea preferențială a programelor de studii de master și doctorat în științe și tehnologii avansate, a programelor în limbi de circulație internațională și a doctoratelor în cotutelă;
- Asigurarea finanțării complementare pe bază de proiecte de dezvoltare instituțională auditate de către CNFIS;
- Încurajarea atragerii de studenți străini;
- Diversificarea surselor de finanțare a instituțiilor de învățământ superior;
- Optimizarea criteriilor de alocare a finanțării suplimentare.

4. Corelarea programelor de studii universitare cu nevoile pieței muncii

- Implementarea de măsuri în vederea compatibilizării programelor de studii cu cerințele pieței muncii, ținând cont de recomandările Analizei Funcționale a sectorului învățământ superior realizată de Banca Mondială;
- Realizarea de studii/prognoze la nivelul agenților economici și utilizarea rezultatelor în proiectarea noilor programe de studii;
- Centrarea programelor de studii pe dobândirea unor calificări relevante pe piața muncii;
- Introducerea ca și criteriu esențial de calitate pentru universități a concordanței dintre curriculum și calificarea propusă;
- Multiplicarea stagiilor de practică de specialitate/internship;

- Dezvoltarea de instrumente și mecanisme specifice pentru îmbunătățirea competențelor absolvenților în raport cu necesitățile pieței muncii;
- Implementarea de proiecte comune cu diferite companii din mediul de afaceri, bancar etc.;
- Dezvoltarea de programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă pentru facilitarea integrării sociale a indivizilor în concordanță cu aspirațiile lor profesionale și cu necesitățile pieței muncii;
- Dezvoltarea și implementarea de instrumente integrate la nivel național, pentru urmărirea parcursului educațional al tinerilor și a angajabilității absolvenților de studii superioare;
- Aplicarea Hotărârii de Guvern nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrului Național al Calificărilor;
- Elaborarea și validarea Raportului de referințiere a Cadrului Național al Calificărilor din România la Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea de-a lungul întregii vieții.

5. Îmbunătățirea managementului calității în învățământul superior

- Analiza politicilor publice din învățământul superior în raport cu angajamentele României față de Spațiul European al Învățământul Superior (SEIS) și formularea de concluzii/recomandări prioritare pentru toți cei interesați;
- Creșterea nivelului de informare și îmbunătățirea competențelor personalului implicat în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice din învățământul superior;
- Utilizarea analizelor diagnostice, asumarea/promovarea priorităților stabilite de strategiile naționale economico-sociale și de cercetare;
- Asigurarea unicității și consistenței datelor privind sistemul de învățământ superior, acestea având un rol important în fundamentarea pe termen mediu și lung a politicilor și strategiilor publice în domeniu;
- Îmbunătățirea procesului de colectare și interpretare a datelor statistice din învățământul superior;
- Continuarea dezvoltării unei platforme suport pentru instituțiile naționale (în special MEN, CNFIS și CNSPIS) în procesul de raportare a datelor de către universități;
- Dezvoltarea Registrului Educațional Integrat, care va asigura interoperabilitatea între sistemele de gestiune existente, atât în plan orizontal (în cadrul sistemului de învățământ universitar), cât și în plan vertical (corelarea cu învățământul preuniversitar și cu sistemul de formare continuă), printr-o soluție de tip cloud;
- Implementarea Registrului Matricol Unic al Universităților din România;
- Valorificarea capacității Consiliului Național al Rectorilor, precum și a altor consilii naționale și comisii consultative;
- Organizarea de sesiuni suplimentare de informare – reprezentanți MEN, ai universităților, ai consiliilor și comisiilor consultative, Grupul național de experți Bologna, stakeholderi;

- Elaborarea și implementarea prevederilor unei Metodologii de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior, a domeniilor de studii universitare de master, a programelor de studii universitare de licență și a instituțiilor organizatoare de studii de doctorat, care va asigura beneficiarii că programele de studii universitare evaluate răspund nevoilor pieței muncii și sunt în concordanță cu rezultatele învățării solicitate prin standardele ocupaționale și Cadrul Național al Calificărilor;
- Creșterea implicării studenților și a reprezentanților angajatorilor în procesele de evaluare externă a calității și în structurile interne de asigurarea calității în universități;
- Elaborarea procedurilor de evaluare/acreditare pentru “joint programs” și “multiple degrees“ în vederea eliminării obstacolelor care pot reduce mobilitatea studenților;
- Armonizarea instrumentelor de transparență pentru asigurarea calității, recunoaștere și mobilități (creditele ECTS, suplimentul la Diplomă);
- Monitorizarea și evaluarea periodică a stadiului îndeplinirii măsurilor prevăzute în Strategia Anticorupție în Educație 2013 - 2015.

6. Dezvoltarea dimensiunii europene și internaționale a învățământului superior românesc

- Participarea activă la procesul de luare a deciziilor la nivel european prin reprezentarea la nivelul Grupurilor tematice organizate de Comisia Europeană și Comitetul Educație, precum și la Consiliul Educație, Cultură, Tineret;
- Dezvoltarea și aprofundarea cooperării în cadrul programelor și inițiativelor Uniunii Europene în domeniul educației și formării profesionale: ERASMUS+, Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD), Parteneriatul Estic, Asia-Europe Meeting (ASEM) și altele;
- Dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale, atât cu statele membre ale UE și ale Spațiului Economic European, precum și cu statele non-UE prin încheierea de acorduri/protocoale de colaborare;
- Internaționalizarea învățământului superior românesc prin promovarea mobilităților academice și participarea activă la consolidarea Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA); asigurarea unei prezențe active la reuniunile Bologna Follow-up Group (BFUG);
- Promovarea relațiilor de colaborare directă dintre universitățile din România, universitățile din statele membre ale UE și din Spațiul Economic European, precum și din statele non-UE;
- Aprofundarea cooperării în domeniul educației și formării profesionale în cadrul organizațiilor internaționale - OCDE, UNESCO, Consiliul Europei, precum și la nivel regional - RCC (SEECF), Programul Central European de Schimburi Academice (CEEPUS);
- Consolidarea programelor de educație oferite etnicilor români din străinătate;
- Optimizarea programelor de burse acordate studenților și cadrelor didactice prin ACBS;
- Elaborarea și aprobarea unei noi Metodologii de recunoaștere a diplomelor universitare obținute în străinătate.

7. Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene

Obiectivele propuse ale viitorului *Program Operațional Capital Uman* pentru învățământul superior:

- Creșterea accesului, participării și a ratei de absolvire a învățământului terțiar sau echivalent prin măsuri specifice, inclusiv prin acordarea de sprijin financiar pentru studenți (ISCED 5-8), în special pentru cei din grupuri subreprezentate (cu o atenție deosebită pentru cei care provin din mediul rural și pentru grupurile defavorizate);
- Îmbunătățirea managementului instituțiilor de învățământ superior pentru îmbunătățirea calității procesului de învățare, prin încurajarea dezvoltării de conținut educațional inovator;
- Stimularea învățării centrate pe student, prin extinderea utilizării TIC și crearea oportunităților de dezvoltare a competențelor profesionale ale cadrelor didactice;
- Dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ superior, cu mediul de afaceri și institute de cercetare, în scopul îmbunătățirii relevanței programelor de master în raport cu piața forței de muncă, pentru a îmbunătăți capacitatea de inserție profesională a studenților;
- Îmbunătățirea programelor de cercetare și a implicării în cercetare a studenților și tinerilor oameni de știință, inclusiv stimularea activităților în rețea și a parteneriatelor între instituții de învățământ superior, centre de cercetare și întreprinderi.

LISTA DE ABREVIERI

ACBS – Agenția de Credite și Burse de Studii

ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

ANPCDEFP – Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale

ANC – Autoritatea Națională pentru Calificări

ARACIS - Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

BDCE – Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei

BDNE – Baza de Date Națională a Educației

CCR – Consiliul de Cooperare Regională

CD – Cercetare & Dezvoltare

CEDEFOP – Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale

CEEPUS - Central European Exchange Program for University Studies (Program regional de mobilități academice în Europa Centrală)

CNCD – Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

CNCIS - Cadrul Național al Calificărilor în Învățământul Superior

CNEAA – Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare

COR – Clasificarea Ocupațiilor din România

CQAF - Common Quality Assurance Framework - Cadrul Comun de Asigurare a Calității

ECVET – European Credit System for Vocational Education and Training (Sistemul european de credit pentru educație și formare vocațională)

ENIC – **NARIC** – European Network of International Centers – National Academic Recognition Information Centers in the European Union (Rețeaua europeană a centrelor informaționale – Centrele naționale de recunoaștere academică din Uniunea Europeană)

ENQA-VET- European Network Quality Assurance Vocational Education & Training- Rețeaua Europeană pentru Asigurarea Calității în Educația și Formarea Profesională

EQF – European Qualifications Framework (Cadrul European al Calificărilor)

EQARF - European Quality Assurance Reference Framework (Cadrul European de Referință pentru Asigurarea Calității)

ERI SEE – The Education Reform Initiative of South Eastern Europe (Inițiativa de reformă educațională în sud - estul Europei)

EUROSTAT – Oficiul de Statistică al Comunităților Europene

FEDR – Fondul European de Dezvoltare Regională

FPC – Formare Profesională Continuă

FSE – Fondul Social European

HG – Hotărâre de Guvern

IDD – Învățământ Deschis la Distanță